

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBÍZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M.KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ
FELELŐS SZERKESZTŐ: TÁRSZERKESZTŐ:
DR. KOVÁCS JÓZSEF **RAKOSI GYÖRGY**
M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ M. KIR. POSTAFŐMÉRnök

Távolsági táviratközvetítés távbeszélőn.

Írta: Dr. MECSÉRY SÁNDOR, m. kir. postaműszaki tanácsos.

Transmission des télégrammes par téléphone en grande distance. Par M. le Dr. SÁNDOR MECSÉRY, Conseiller technique de poste.

Le premier réseau téléphonique a été ouvert, à Budapest, en 1881. Dans deux ans, la transmission des télégrammes par téléphone fut introduite dans le trafic local. Depuis 1889, ce système a été organisé dans le trafic interurbain. Pour les petites localités où l'entretien d'un appareil Morse n'est pas économique, la transmission des télégrammes par téléphone est très avantageux. Le service téléphonique n'exige pas de personnel si exercé que le service télégraphique.

L'auteur décrit ensuite le fonctionnement du bureau central télégraphique à Budapest et toutes les opérations en vue de transmettre les télégrammes par téléphone. Enfin, il relève, entre autres, la manipulation des télégrammes-mandat.

A távirónak fiatalabb versenytársa a távbeszélő, kezdettől fogva igyekezett a táviró munkaterületeire benyomulni. Alighogy 1881-ben megnyílt az első távbeszélő hálózat Budapesten, két évre rá már rendszerezítették a táviratoknak távbeszélőn történő fel- és leadását. Ezzel kezdetét vette a helyi táviratközvetítés. 1889-től kezdve pedig a táviróhálózattól félreeső helységeket távbeszélő útján vonták be a táviróforgalomba. Így a táviróhálózat kiegészítésére felhasznált távbeszélővel megszületett a távolsági táviratközvetítés. Ezzel elsősorban a táviróvezetékek és készülékek költségeinek megtakarítását akarták elérni. Ez kisforgalmú hivataloknál teljes mértékben sikerült is.

A nagytávolságú távbeszélőnek nagyfokú tökéletesedése a távbeszélőnek hatalmas arányú fejlődését, ezzel együtt azonban a táviróforgalomnak világszerte erős csökkenését okozta. Így erősen megnövekedett azoknak a hivataloknak a száma, amelyeknek a napi táviróforgalma csak néhány darab távirat. Ilyen kis táviróforgalom mellett még a

Morse távirógép fenntartása sem gazdaságos, nem is beszélve a táviróvonalak költségeiről. Ma már alig van olyan postahivatal, amely ne volna távbeszélővel ellátva. Ezért a táviróforgalom csökkenése folytan mind nálunk, mind külföldön igyekeznek a kis hivatalok táviróforgalmát a távbeszélőberendezéseken lebonyolítani, s a távbeszélőn való táviratközvetítés előnyeit felhasználni.

A távbeszélő táviratközvetítésre való felhasználásának a beruházási és fenntartási költségekben elérhető megtakarításokon kívül még igen nagy előnye, hogy nem igényel a jeltáviratozásban képzett és gyakorlott munkaerőt és emellett a teljesítőképesség magyarnyelvű szövegnél gyors.

Tapasztalat szerint ugyanis kisforgalmú hivataloknál nagyon ritkán van táviratozásban gyakorlott munkaerő. Ennek azután az az eredménye, hogy a gyakorlatlan kezelő által továbbított jelek nem egyenletesek, nincsenek jól csoportosítva, így nehezen olvashatók, gyakoriak a csonkítások és ferdtések, sok a tisztázni való, ami a táviratok átvételét megnehezíti és a táviratváltás idejét feleslegesen megnövelve a kezelők munkateljesítményét csökkenti. A távbeszélőnek táviratközvetítésre való felhasználásánál a teljesítőképesség szempontját sem lehet figyelmen kívül hagyni, amely a központi táviróhivatalban végzett felvételek szerint mintegy kétszerese a Morse-rendszerű táviratozásnak.

A távbeszélőn való táviratközvetítésnek általában nagyobb teljesítőképessége és az igen nehéz személyzeti viszonyok a Morse-rendszeren levelező hivatalok számának csökkentését és táviróforgalmuknak is a távbeszélőre való terelését indokolták.

A központi táviróhivatal 1938 június 30-ig 82 vidéki postahivatal táviratforgalmát bonyolította le távbeszélőn. Ebből 21 postahivatal a budapesti egységes távbeszélőhálózatba volt bekapcsolva. A fentebb részletezett okok következtében az addigi 82 hivatalon kívül 1938 július 1-étől újabb 71 addig Morsén levelező vidéki — köztük 7 helyi-hálózatú — postahivatal forgalmát terelték távbeszélőre. Ettől az időponttól kezdve még részletekben odaterelt állomásokkal együtt 1939 október végén 136 helyközi és 29 helyi hálózatú, összesen 165 postahivatallal dolgozik állandóan a táviróhivatal táviratközvetítője. Ezek a hivatalok Budapeستől mintegy 50—60 kilométeres körzetben vannak.

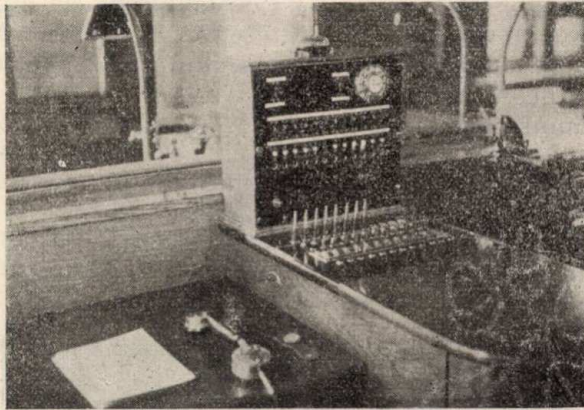
Régebben valamennyi táviratközvetítő munkahely levelezhetett a vidéki hivatalokkal. 1938 július 1-étől kezdve a vidéki hivatalokkal való levelezést külön munkahelyeken végzik, amelyek azelőtt a Főposta-épület Párisi-utcai szárnyának egyik II. emeleti udvari szobájában voltak. Ezek a munkahelyek most az átrendezett táviró-gépteremben vannak. Jelenleg erre a célra 8 közvetítő munkahely és 1 kapcsoló munkahely szolgál.

A távbeszélőn továbbításra kerülő táviratok az irányítástól kihordó útján a kapcsoló munkahelyre (1. sz. ábra) kerülnek. A kapcsoló kezelője a hozzá érkezett táviratok alapján a helyközi központ kezelőjénél a rendeltetési hivatalt előjegyezteti. Ha a helyközi központ a ren-

deltetési hivatalt kapcsolja, a váltó kezelője a hívást egy szabad munkahelyre továbbítja és a közvetítendő táviratot a kezelőhöz juttatja. Vidéki hivaltaltól kezdeményezett táviratváltás esetében, a táviratközlítő kapcsolójára a helyközi központból befutó hívást a váltó kezelője szintén egy szabad munkahelyre kapcsolja, ahol megtörténik a távirat átvétele. A kapcsolónak forgalomelosztó és közvetítő szerepe van és az a rendeltetése, hogy a budapesti központi táviróhivatallal távbeszélő levelező vidéki postahivatalok táviróforgalmának lebonyolítása céljából a táviratközlítő munkahelyek és a helyközi távbeszélőközpont által kapcsolt állomások között az összeköttetést megfelelő eljárások útján létrehozza.

A váltó kezelési és jelzőberendezései egy függőleges és egy vízszintes mezőben vannak felszerelve.

1. ábra. Távolsági táviratközlítő kapcsoló munkahelye.

A függőleges rész alsó felében 12 kapcsoló hüvely van, felette pedig a hozzátartozó ugyanannyi figyelőlámpa és figyelőkulcs.

Az első öt figyelő a hozzátartozó hüvelyekkel és hívólámpákkal a helyközi távbeszélőközpontban lévő és táviratközlítő részére történő kapcsolásokat létesítő munkahelyet összekötő közvetlen vonalához tartozik. A váltókezelő az állomások bejelentését (előjegyeztetését) ezeken az áramkörökön végzi. A helyközi munkahelyek hívásai is ezeken a vonalakon futnak be.

A hatodik kulcs a hozzátartozó hüvellyel és hívólámpával a helyközi központ faluautomata munkahelyével összekötő áramkörhöz tartozik. A váltókezelő a faluautomata állomásokat ezen a vonalon jelenti be, valamint a kért állomással a levelezést is ezen bonyolítja le.

A többi hat figyelő és tartozékai pedig a vidéki állomások részéről történő hívások, illetve kért összeköttetésekre szolgálnak. A hozzátartozó hüvelyek és hívólámpák a központban két helyközi munkahelyenként multiplikált trunkvonalakhoz tartoznak.

A figyelőkulcs felfelé való nyomásával a vonalra lehet csengetni.

A kapcsolószekrény felső jobb részén van a munkahely 184-318 számú távbeszélőállomásának számtárcsája a hozzá tartozó hívólámpával. Mellette balra egy kulcs van, melynek lefelé való állításával a híváshoz szükséges tárcsázási bűgást lehet kapni. Végül a baloldali alsó részén van a jelzőcsengő beállítására szolgáló kapcsoló, valamint a szekrény tetején maga a jelzőcsengő.

Míg a kapcsolószekrény függőleges részén a központ felé irányuló összeköttetések létesítéséhez szükséges berendezések vannak felszerelve az alsó, illetve a váltó vízszintes lapján a kezelőmunkahelyekkel létesítendő jelző- és kapcsolóberendezések foglalnak helyet és pedig: tizenkét munkahely részére történő kapcsolásokra méretezett kapcsolózsínor, ugyanannyi beültetést jelző fehérszínű lámpa és pirosszínű lejelentő lámpa. Alatta 12 figyelőkulcs, melynek nyugalmi helyzetén kívül egy állása van. Ugyanis lefelé húzva a figyelőkulcsot, az annak megfelelő munkahely kezelőjével lehet összeköttetésbe jutni. Végül a zöldszínű szolgálati jelzőlámpák, melyek a kezelő által adott jelzésre a kapcsolót a vonalba való belépésre kéri.

A kezelőmunkahelyen lévő kezelő- és jelzőberendezések a következők: a jelentkezésre figyelmeztető fehérszínű hívólámpa, a figyelőkulcs, melyet a kezelő jelentkezéskor magafelé húz, ellenkezőleg állítva pedig a kapcsolónak a vonalba való belépésre ad jelzést. A figyelőkulcs mögött van a szolgálati jelzőlámpa. balra a lejelentő gomb a lejelentő pirosszínű lámpával és végül a munkahelyasztalra felszerelt, a kezelő mellbeszélőjének bekapcsolására szolgáló hüvely. (2. sz. ábra.)

2. ábra. Távolsági táviratközvetítő kezelő munkahelye.

A váltókezelő a továbbítás céljából hozzáérkezett táviratok átvétele után a rendeltetési állomás bejelentését az első hat közvetlen áramkör egyikén végzi a következőképen:

A kapcsolószekrényen a bejelentésre és jelentkezésre szolgáló

figyelőkulcs valamelyikét lefelé állítja, miáltal a helyközi központ munkahelyével összekötő vonalba lépett és a központ kezelőjét lámpahívással jelentkezésre hívta fel.

A helyközi munkahely kezelője a hívásra egy dugópár egyik ágával a hívólámpához hozzátartozó hüvelybe lép. Ezzel a megfelelő figyelőkulcs kinyitása után a táviratközvetítő váltókezelőjével összeköttetésbe kerül. (Kapcsolás esetén a dugópár másik ágával a kért állomást kapcsolja a táviratközvetítőnek.) A hívásra „központ” szóval jelentkezik, a váltókezelő pedig a táviratok továbbítása céljából a szükséges állomás kapcsolását kéri. A bejelentés megtörténte után a váltókezelő a figyelőkulcsot nyugalmi helyzetbe visszaállítva az áramkörből kilép.

A váltókezelő — a bejelentéssel egyidejűleg — az előjegyeztetés idejét a távirat felső balsarkára írja. A táviratot pedig a beosztó szekrény megfelelő fiókjába helyezi.

A bejelentett állomásokat amennyiben 30 perc után még nem hozták volna — államiakat és sürgős szolgálatiakat 15 perc után — megsürgeti. A sürgetés idejét az előjegyzési idő mellé feljegyzi. (Pl. sürg. 12.40.) A sürgetést a további 30, illetve 15 percenként mindaddig meg kell ismételni, míg az állomást nem kapcsolják.

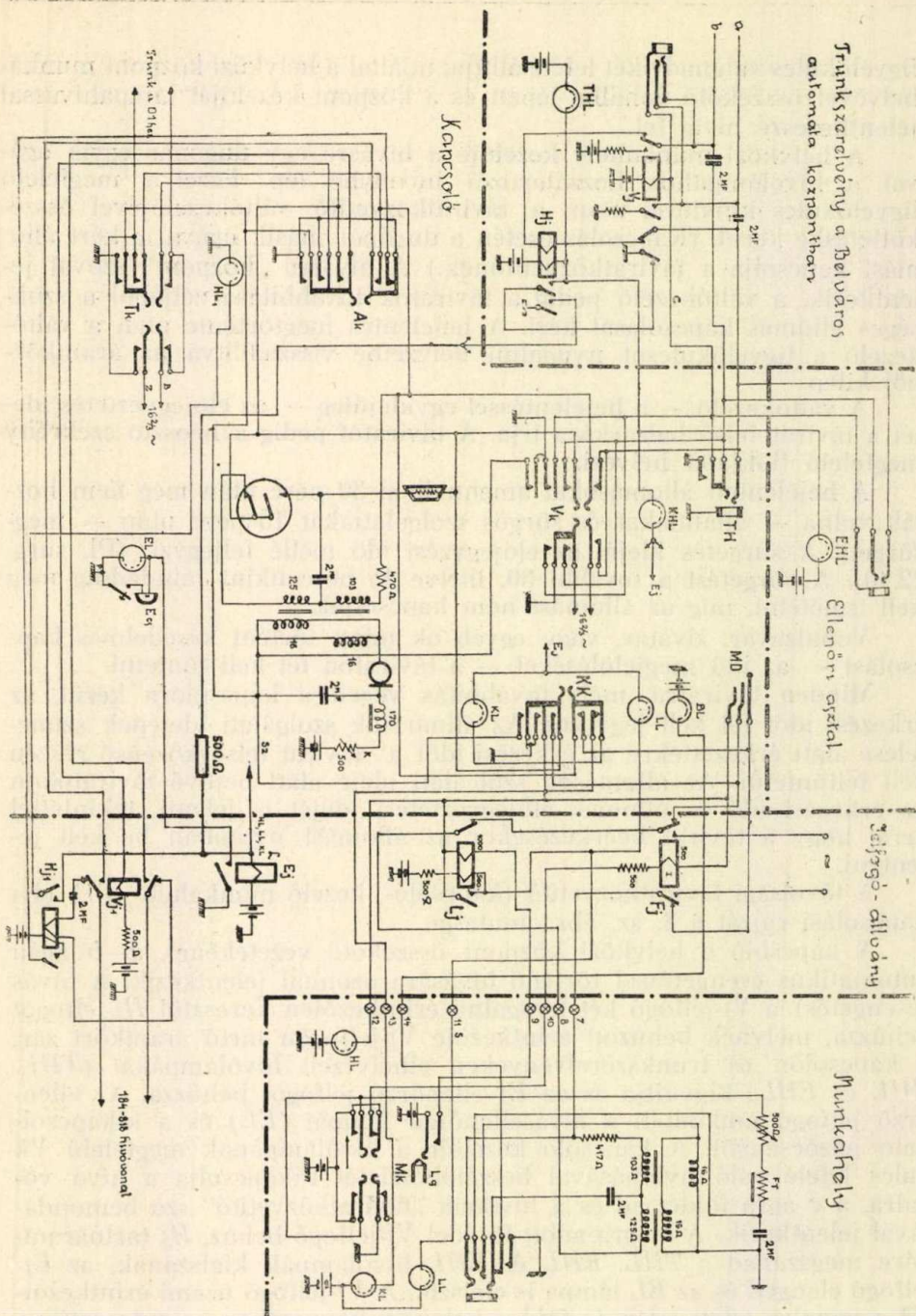
Vonalzavar, zivatar, vagy egyéb ok miatt történt késedelmes kapcsolást — az idő megjelölésével — a táviraton fel kell tüntetni.

Minden táviratra, mely továbbítás végett a kapcsolóra kerül, az érkezési időt fel kell jegyezni. Az állomások szolgálati idejének szünetelése alatt érkezettekre az érkezési időt a távirat felső középső részén kell feltüntetni. Az állomások szolgálati ideje alatt bejövő táviratokon az érkezési idő az állomás előjegyeztetési idejét is jelenti, tekintettel arra, hogy a távirat beérkezésekor az állomást nyomban be kell jelenteni.

A távolsági táviratközvetítő (kapcsoló-, kezelő munkahely stb.) elvi kapcsolási rajzát a 3. sz. ábra mutatja.

A kapcsoló a helyközi központ összekötő vezetékének $a-b$ ágán automatikus csengetéssel történő hívására azonnal jelentkezik. A hívás (csengetés) a Vj -jelfogó két nyugalmi érintkezőjén keresztül Hj -jelfogót behúzza, melynek behúzott érintkezője Vj -jelfogón tartó áramkört zár, a kapcsolón és trunkszerelvényeken elhelyezett hívólámpákat (THL , KHL és EHL) kigyújtja és az Ej ellenőrző jelfogót behúzza. Az ellenőrző jelfogó működteti a hívásellenőrző lámpát (EL) és a kikapcsolható jelzőcsengőt. A kapcsoló kezelője a hívólámpának megfelelő Vk kulcs lefelé való nyomásával beszélőkészletét rákapcsolja a hívó vonalra, a c ágra földet ad és a hívónak „távirközvetítő” szó bemozdásával jelentkezik. A c ágra adott földdel Vj -jelfogó behúzza, Hj tartóáramköre megszakad a THL , KHL és EHL hívólámpák kialszanak, az Ej -jelfogó elenged és az EL lámpa is elalszik. A Vj -jelfogó üzemi érintkezőiről a vonalra adott telep és föld a helyközi központban az automatikus csengetést megállítja.

3. ábra. Távolsági táviratközvetítő elvi kapcsolási vázlatja.

A helyközi központ kezelője a táviratközvetítő által kért állomás kapcsolása esetén „a táviratközvetítő hívására kapcsolom X állomást” szavakkal, az állomások által kezdeményezett hívásnál pedig „X állomás kéri a táviratközvetítőt” megjegyzéssel létrehozza az összeköttetést. Ezután a váltókezelő az állomást az *MD* dugóval a hívólámpához tartozó *TH* hüvelyen keresztül egy szabad munkahelyre kapcsolja, a *Vk* kulcsot nyugalmi állásba állítja és a továbbítandó táviratokat a kezelőhöz juttatja. A kapcsoló kezelője *Vk* kulcs segítségével a vonalra csengetést is adhat. A dugaszolás alkalmával a hüvely földje a munkahely *HL* hívólámpáját kikapcsolja, *Fj* jelfogót behúzza, miáltal munkahely érintkezésein keresztül egy 800 periodusú figyelmeztető hang kapcsolódik a munkahely kezelőjének hallgatójába, hogy a kezelőt hang útján is figyelmeztessék a hívásra.

A váltókezelő a szolgálat megkezdését, illetve annak befejezését a munkahely-jegyzőkönyvébe bejegyzi. Ugyancsak ide írja be minden, a szolgálat folyamán előforduló fontosabb eseményeket, ú. m. vonalzavarokat, késedelmes kapcsolásokat, ennek okát, vagy más valamilyen okból a táviratközvetítőbe irányított állomások neveit, maradványban átvett, átadott táviratok darabszámát, előforduló műszaki hibákat, azok megszűnését stb.

A vidéki munkahely kezelője a szolgálatnak megkezdését és befejezését a munkahely-jegyzőkönyvbe írja, úgyszintén az előforduló fontosabb eseményeket, este 20—21 óra között bejelentkező állomások neveit stb.

Szolgálatának megkezdésekor mellbeszélője dugóját a munkahely hüvelyébe kapcsolja és ezzel a munkára felkészülten várja a váltókezelő kapcsolását. A beültetett munkahelyet a kapcsolón a *BL* lámpa jelzi, amely a munkahely beszélőkészletének hüvelyről adott földdel működik. Hívásra a kezelőmunkahely kezelője *MK* kulcsot magafelé húzva a vonalba lép és a munkahely számának megnevezésével jelentkezik. Az *Fj* jelfogó elenged, a bűgő hang a hallgatóban megszűnik és a munkahely kezelőkészlete rákapcsolódik a vonalra. A *HL* lámpa a táviratváltás egész ideje alatt ég. A munkahelyre kapcsolt állomás is bemondja saját hivatala nevét. Közben a kapcsoló kezelője a továbbítandó táviratokat a kezelőhöz juttatja. Ha továbbítandó távirat nincs, megkezdődik a hívóállomás táviratának átvételét. A hívóállomás „Egy (kettő stb.) táviratot adok” szavakkal a táviratot bemondja. Utána a vevő a vett táviratot elejétől végig — a távirat bevezető részét is — visszaolvassa.

A vevőkezelő a vett táviratot tisztán és érthetően mondja vissza. A nehezen érthető vagy más szóval könnyen összetéveszthető szavakat betűzni kell.

A táviratadásnál és vételnél a továbbítási, illetőleg a vételi rovatot kitölti, a táviratot a forgalmi naplójába beírja, majd a táviratot a szalagpostán tovább küldi. A levelezés befejezése után a munkahely kezelője *Lg* lejelentő gombot megnyomja, mire az arról adott teleppel *Lj* lejelentő jelfogó a *TH* hüvely testén keresztül meghúzza, tartóáramkört

biztosít magának és a *LL* lámpákat kigyújtja, miáltal a váltókezelő figyelmét a vonal elbontására hívja fel és a következő kapcsolásra vár. A kapcsoló kezelője az összeköttetést az *MD* dugó kihúzásával bontja. A bontásra *Lj* jelfogó áramköre megszakadván, elenged, *HL* és *LL* lámpák elalszanak, a helyközi központban pedig az összeköttetés bontására figyelmeztető lámpa kigyul.

Távirati utalványok közvetítésénél a kezelők egymásnak bemutatkoznak. Az adó a vevőkezelő nevét és rangját, a vevő pedig az adó kezelőjét a távirati utalvány bal szélére írja, majd a távirati utalvány bal oldalára — zászló formában — jelző cédulát ragaszt.

A vett és adott távirati utalványokat a munkahelyek kezelői a kapcsolónak adják át. Ugyanis a vett távirati utalványok feladóhivatalait ellenőrzés céljából a helyközi bejelentőnél — éppen úgy, mint egyéb táviratokat — elő kell jegyeztetni. Ha a központ az ilyen előjegyzésre az állomást kapcsolja, akkor a váltókezelő a távirati utalványt az ellenőrnek átadva őt a vonalba való belépésre kéri. Az ellenőr pedig az ellenőrző asztalról a kapcsoló által megnevezett összekötő vonalba lépve a távirati utalványt a feladóhivatallal egyezteti.

A kapcsolószekrényen lévő 12 trunkvonal az ellenőri asztalra is le van ágaztatva úgy, hogy onnan egy hüvelydugóval a megfelelő hüvelybe lépve, bármely jelentkező vagy hívó állomással beszélhet. (Egyébként az ellenőri asztalon minden összekötő vezetéknek egy külön *EHL* lámpája van, mely a vezetéken befutó hívás esetén a *KHL* lámpákkal együtt működik.)

A leadott távirati utalványt előjegyeztetni nem kell, mert az ellenőrzést mindig a vevőhivatal végzi. Az ilyen távirati utalványokat csak készenléltben tartja s ha a vevőhivatal jelentkezik, illetve az ellenőrt kéri, éppen úgy, mint a vett távirati utalványokat, azt az ellenőrnek átadja.

A kapcsoló és a munkahely kezelői egymást kölcsönösen felhívhatják, a *KK*, illetőleg az *MK* kulcsok segítségével, melyeknek benyomásával a hívást *KL* lámpák kigyúlása jelzi.

A kapcsolón lévő 184—818 sz. fővonal hívása esetében az automatikus csengetésre a *Hj₁* hívójelfogó a csengetési időszakban meghúzza és kigyújtja a *HL₁* hívólámpát. A kezelő az *Ak* kulccsal jelentkezik, mire *Vj₁* jelfogó a *Hj₁* jelfogót kikapcsolja és így a kezelőkészlet rákapcsolásával az automatikus csengetés leáll.

A *Tk* kulccsal a kapcsoló kezelője az automata központ kikerülésével a helyközi központ bejelentő munkahelyeivel kerülhet közvetlen érintkezésbe.

A távolsági táviratközvetítést távbeszélőn lebonyolító kapcsoló és kezelő munkahelyek 1930. június 13. óta a táviró gépteremnek a Petőfi Sándor utcai oldalán, azzal párhuzamosan elhelyezett két munkasor belső részén vannak elhelyezve. Az egyes munkahelyeket egymástól üveglapok választják el, hogy a kezelők munkája egymást ne zavarja.

A továbbított vagy vett táviratokat szalagposta szállítja a munkahelysoron végére.

1938. július 1-étől kezdve a táviratközvetítőbe irányított állomások ennek a rendszernek az eddigi forgalmát mintegy négyszeresére növelték meg.

A korszerűvé átalakított, kibővített és elhelyezett berendezés elkészítése óta kifogástalanul megfelel a távbeszélőn történő távolsági táviratközvetítő szolgálat céljainak.

Az aranyfrank.

Irta: Dr. LUKÁSZ ALFONZ m. kir. postasegédtitkár.

Le france-or. Par M. le Dr. ALFONZ LUKÁSZ, Aide-Secrétaire de Poste.

L'auteur fait connaître le franc-or, unité monétaire servant pour fixer les taxes de l'Union Postale Universelle et de l'Union des Télécommunications, d'une part, et étant la base de la liquidation des décomptes entre les Administrations de ces Unions. Il esquisse l'histoire de la formation de l'unité monétaire jusqu'aux derniers congrès. Les systèmes monétaires actuels et leur développement. Le rôle de la Banque des Règlements internationaux à Bâle en ce qui concerne la liquidation des comptes.

A nemzetközi forgalomban a postai, táviró- és távbeszélődíjak aranyfrankban vannak megállapítva. Az aranyfrank oly eszmei pénzegység, amely $10/31$ gramm súlyú 0.900 finomságú aranyat jelent. Ennyi az, amit mindenki tud vagy legalább is megtudhat az aranyfrankról. A mai össze-vissza kuszált valutakérdések közepette talán nem lesz érdektelen, ha ezzel az eszmei pénzzel s annak természetével jobban megismerkedünk.

A posta (ideértve a távközlési szolgálatot is) oly szervezet, amely úgyszólván a világ összes államait, tehát földünk egész területét magába foglalja. Az egyes postaigazgatások kölcsönös szolgáltatásokat nyújtanak egymásnak, s e szolgáltatásokért díjak járnak. Nyilvánvaló, hogy a díjak egyforma megállapításához és a kiegyenlítés lehetővé tételéhez oly egységes értékmérőre van szükség, amely egyúttal a tartozások kiegyenlítésére is alkalmas.

Ennek a pénzrendszernek tehát kettős célja van: a díjak rögzítése és a tartozások kiegyenlítése.

Az Egyetemes Postaegyesületnek és a Távközlés Nemzetközi Egyesületének az egyenlőség az alapelve. Ez az egyenlőség jelenti egyrészt azt, hogy a tagokat egyforma jogok illetik meg és egyforma kötelessé-

gek terhelik, másrészt jelenti a díjak egyenlőségét az egyes államok egymásközi forgalmában.

Mindkét egyesület azt az elvi álláspontot vallja, hogy ugyanazokért a szolgáltatásokért az egyesület minden tagállama egyforma díjakra tarthat igényt. Ezért állapítottak meg egységes díjakat a levélpostai szolgáltatásban váltott összes küldeményekre, ideértve az értékleveleket és -dobozokat is és ezért állapították meg ugyancsak egységesen a csomagforgalomban és a távközlési szolgálati ágakban a beszédhető vég- és átmenődíjakat.

A világháború utáni összekuszált gazdasági helyzet következményeként sok igazgatás módot keresett arra, hogy a díjakat az általános egyenértékűtől eltérően állapíthassa meg. Így születtek meg a levélpostai küldeményekre vonatkozólag az Egyetemes Postaszerződés Zárójegyzőkönyvében szereplő legnagyobb és legkisebb díjak, amelyek egy bizonyos határon belül az igazgatások tetszésére bízzák az általuk beszedendő díjak megállapítását. A Távközlési Egyezmények Zárójegyzőkönyvében viszont egyes államok kijelentették, hogy a díjakat nem kötelesek pontos egyenérték alapján nemzeti pénzegységükre átszámítani. Ennek ellenére a nemzetközi postai és távközlési szerződések alapelveként és újból elérendő ideálként mégis a díjak egyenlőségét vallják. Ahhoz, hogy a díjak egységesek legyenek, elsősorban állandóknak kell lenniök. A nemzetközileg megállapítandó pénzrendszernek a díjak rögzítése céljából tehát mindenekelőtt oly értékmérőnek kell lennie, amelynek értéke nem változik.

Az egyes igazgatások által a külföldre szóló küldeményekért (távbeszélgetésekért) beszedett díjakra nézve kétféle alapelv érvényesül. A levélpostánál és az értéklevelforgalomban azt az elvet vallják, hogy minden igazgatás megtartja a beszedett díjakat. Minden egyéb szállító (távközlési) forgalomban, beleértve a légipostát is, a díjakat megosztják. Ez utóbbi szolgáltatások díjai már magukbanvéve több részdíjból vannak összetéve. Itt díjat kap a felvevő és a rendeltetési igazgatás, valamint az összes átszállító (közvetítő) igazgatások. A levélpostánál sem viszik keresztül következetesen a díjmegtartás elvét. A beszedett díjak a küldemények fájának és súlyának figyelembevételével egységesek ugyan, és a felvevő igazgatás nem is ad részesedést a rendeltetési igazgatásnak, mégis az átszállító országok költségeihez hozzá kell járulni. A felvevő- és a kézbesítőországgal kapcsolatban ugyanis fenntartható az a feltevés, hogy minden küldeményre egy válaszküldemény esik, s így a kézbesítés költségeit az ellenküldemény díja fedezi, az átszállító igazgatásoknak azonban a díjából semmi sem jutna, ha az átszállítáért az egyes igazgatások nem fizetnének egymásnak bizonyos általánydíjakat.

Meg kell továbbá téríteniök az igazgatásoknak a nemzetközi postairoda és a nemzetközi távközlési iroda, valamint egyéb nemzetközi szervek költségeit is.

A most elmondottakból folyik a nemzetközi postaforgalomban használandó értékrendszerrel szemben támasztott másik követelmény

is, mégpedig az, hogy csereeszközül is szolgáljon, azaz az adós ebben fizethessen, a hitelező pedig köteles legyen elfogadni.

Tehát a választandó pénzrendszernek állandó értékűnek és fizetésre az egész világon alkalmasnak kell lennie.

Ezeknek a követelményeknek a világháború előtt többféle pénznem felelt meg. Közülük az ú. n. latin érmeunió pénzét, a 100 centime-re osztott frankot választották.

Ez teljesen megfelelt az értékállandóság és korlátlan forgalomképesség feltételeinek. Pl. a francia bank bankjegyeit bármikor beváltotta aranyra, az aranyat szabadon lehetett be- és kivinni, s bárkinek aranyát kívánságára az állami pénzverő kiverte pénzzé.

A világháború kitörése után ez az állapot egyszerre megszűnt. Az érmeunió államai megszüntették az arany szabad kivitelét, s a különböző frankok is erős értékcsökkenést szenvedtek.

A háború befejezte után összeülő madridi postakongresszuson külön bizottság foglalkozott a Postaegyesület új pénzegységének megalkotásával. A bizottság elnöke Bonnet György volt, Franciaország későbbi pénzügyminisztere, majd külügyminisztere. Ekkor alkották meg az aranyfrankot. Az aranyfrank bármely állam pénzrendszerétől független értékmérő, értékrögzítő és fizetőeszköz. Maga nem pénz, hanem tulajdonképpen egy bizonyos meghatározott finomságú és súlyú aranymennviség, amely bármely aranyegyenértéken alapuló pénznemre átszámítható. Ha pedig az az eset következne be, hogy egyetlen állam pénze sem felelne meg többé e feltételnek, akkor is átszámítható bármely pénznemre, mégpedig egyszerűen az arany ára alapján.

Az aranyfrank aranytartalma és finomsága tulajdonképpen a megszünt latin unió frankjának felel meg. Ezt azért vették alapul, mert még mindig azt remélték, hogy az unió frankja valamikor feltámad. Az azóta eltelt közel húsz esztendő sajnos nem váltotta be e reményeket, mert a világ összes államainak pénzrendszerei mélyreható változáson mentek keresztül 1920 óta.

Számos állam megállapította ugyan valutájának aranyegyenértékét, de az arany forgalmát erősen korlátozta. Megszűnt mindenekelőtt a bankjegyek aranyra való beváltásának rendszere. A jegybankok a gyakorlatban csak akkor adtak ki aranyat, ha külföldi követeléseket kellett kiegyenlíteniök, tehát csak egy másik jegybanknak fizettek arannyal. (Magyarország tudvalevőleg 1927 január elejével a pengő bevezetésekor tért át az aranyalapra.)

De ezt a rendszert sem tudták az államok soká fenntartani, mert nem volt kellő támasza a világgazdaság későbbi fejlődésében. Arra már rájöttek, hogy a pénzhités nem segít a nehézségeken, ezért áttértek a devizagazdálkodás korlátozására, transzfermoratóriumra és egyéb nemzetközi fizetési megszorításokra. Más országok viszont az aranyegyenértéket változtatták meg.

A devizagazdálkodás korlátozását Németország kezdte meg 1931 nyarán. Hamarosan követte Magyarország, majd Olaszország és a balkáni államok.

Az aranyegyenérték leszállítását Anglia kezdte meg, ugyancsak 1931-ben. Óriási meglepetésként hatott 1933-ban az amerikai dollár leértékelése. Legtovább állt ellen a folyamatnak Franciaország, Svájc és Belgium, de 1936 szeptemberében ezek is kénytelenek voltak pénzük külső és belső vásárlóerejét ily módon egyensúlyba hozni.

A különböző pénzrendszerek ma következőképpen osztályozhatók:

1.) A pénz forgalma szabad, de a pénz az aranyegyenértéktől független. Árfolyama többé-kevésbé ingadozó. Az árfolyam felszökését, de méginkább túlságos esését az ú. n. aranykiegyenlítési alap gátolja meg, amely szükség esetében közbelép eladás vagy vásárlás alakjában. Ezek az ú. n. irányított pénzrendszerek. Ily pénznem az angol font és a hollandus forint.

A rendszer egyik hátránya az állandó értékingadozás. Figyeljük meg pl. az angol font árfolyamát a Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamjegyzésében: az árfolyam szinte naponként más és más. Másik hátránya az, hogy a kiegyenlítő alap működésének megszüntével az árfolyam egyszerre jelentősen alászállhat.

2.) A külföldi pénzforgalom korlátozva van. Ennek lényege tulajdonképpen abban áll, hogy az állam kereskedelmi behozatali és kiviteli mérlegét egyensúlyba hozza. Azt akarja elérni, hogy ne kelljen a behozatalért több fizetőeszközt rendelkezésre bocsátania, mint amennyit a kivitelért kap. Ezt a rendszert hívják irányított pénzgazdálkodásnak. Kísérői: fizetési, kliring és árucsereregymények.

A külföldre szállított árukért kapott devizákat be kell szolgáltatni a devizaközpontnak. Ez oly kényszerárfolyamon váltja be őket, amely rendszerint alacsonyabb a szabadforgalomban kialakuló árfolyamnál. Így tehát a belföldi pénz az árfolyamon számítják, amely lényegesen alacsonyabb a való helyzetnél. Ezek a pénznemek kétfélék: aranyalap nélküliek vagy eszmei aranyalapon nyugvók.

a) A pénznem letér az aranyalapról és értékét csupán fizetési korlátozásokkal tartják fenn. Ily pénz pl. az argentinai peso. Ennek háromféle árfolyama van: hivatalos vételi, hivatalos eladási és szabad árfolyam. Bizonyos forgalomból eredő külföldi pénzek adás-vétele nincs korlátozva, hanem a szabad piaci ár alakulásának van átengedve, másokat viszont csak kötött árfolyamon szabad eladni vagy megvenni. Az argentinai peso háromféle árfolyamának aránya kb. 7:8:10. Ilyen az aranyalapról letért pénzek a japán yen, a görög drachma, a spanyol peseta, az észt korona, a lett lat stb.

b) Az aranyalapot elvileg megtartó, kötött forgalmú pénzek. Ezeknél az aranyalappal összefüggő névleges árfolyamot csak erélyes forgalomkorlátozó eszközökkel lehet fenntartani. A külföldi devizáknak szabad forgalmuk nincs. Ily pénzek a német márka, a lira, a pengő, a leu, a dinár, a leva, a török font stb.

Különösen szellemes a Magyar Nemzeti Bank által bevezetett felárrendszer. A hivatalos jegyzés az aranyegyenértékhez igazodik. Az idegen pénzek forgalmi értékéhez oly módon arányosítják ezt az árfolya-

mot, hogy különböző nagyságú felárat számítanak az egyes devizák vagy valuták árjegyzéséhez. A felár a hivatalos árfolyam bizonyos százaléka, amely nem minden pénznemnél egyforma. A vételi és az eladási felár százaléka sem egyezik meg. (A legnagyobb felár 50, illetőleg 53%.)

3.) A szabad fizetési forgalmú államok közül az Északamerikai Egyesült Államok, Belgium és Svájc pénzük leértékelése után új aranyparitást állapítottak meg.

A dollár és a svájci frank aranyegyenértéke a törvényben nincs pontosan megállapítva, hanem bizonyos határok között mozoghat. Mindazonáltal a dollár aranyértékét rögzítették. A jegybankok adnak és vesznek aranyat, de a külföldre való szállítás csak bizonyos országok jegybankjai vagy hasonló intézményei részére lehetséges. A jegybank a bankjegyeket nem köteles aranyra beváltani. A belga aranyegyenértéke pontosan meg van határozva. A bankjegyeket a jegybank aranyra beváltja, de az arany kivitele e bank engedélyéhez van kötve.

Az elmondottakból kitűnik, hogy tulajdonképpen csak három oly pénzrendszer van, amely aranyalapon áll és amelynek forgalma szabad. Ezek közül is csak a dollárnak és a belgának van pontosan rögzített aranyegyenértéke. E két pénznemnek az aranyfrankhoz számított egyenértéke az aranytartalom alapján 1 dollár = 3.060977 aranyfrank, 1 belga = 0.518844 aranyfrank. De e két pénznem sem felel meg a klasszikus aranyvaluta forgalmának, mert hiányzik az arany szabad forgalma és a magánosoknak való kötelező aranyverés. Mégis, mivel értékük hozzávetőleg állandó, ezek állanak legközelebb a régi aranypénzrendszerhez.

Cikkünk terjedelme nem engedi meg, hogy végigkísérjük azt a fejlődést, amelyen az aranyfranktartozások kiegyenlítésére nézve a nemzetközi postaszereződések keresztülmentek, hogyan igyekeztek Madrid óta a postakongresszusok alkalmazkodni az idők követelményeire. (Azért hivatkozunk itt csak a postakongresszusokra, mert a távközlési egyezmények rendszerint utólag igazodtak a postai kiegyenlítés szabályaihoz.) Ezért csak röviden tárgyaljuk a három fő fejlődési állomást.

1.) A világháború előtt a díjak frankban és centime-ban voltak megállapítva. Azok az országok, amelyeknek pénzrendszere a franktól eltér, pénzüik egyenértéke alapján számítják át a frankot. A számadásokat effektív frankra kiállított váltóval kell kiegyenlíteni.

2.) A madridi postakongresszus kimondotta, hogy a frankon aranyfrankot kell érteni, amely megfelel a frankunió törvényeiben megállapított franknak.

A kiegyenlítés módjára nézve a következő rendelkezéseket találjuk:

(Szerződés Szabályzatának XXXVI. cikke.)

Az aranyfrankban kifejezett összeget a tartozó igazgatás a követelő igazgatásnak aranyban, vagy a hitelező ország fővárosában, vagy valamely kereskedelmi helyén látra fizetendő váltóval tartozik kifizetni.

Váltóval való fizetés esetén a váltót a hitelező ország pénznemében kell kiállítani oly összegről, amely megfelel a vétel napján érvényes váltóárfolyam szerint annak az aranyfrankösszegnek, melyet a fizetendő végtartozás képvisel.

E váltókat más országba is ki lehet bocsátani, azzal a feltétellel azonban, hogy ezek ugyanazt az egyenértéket képviseljék és hogy a leszámítolási költségek a tartozó igazgatást terheljék."

(Szabályzat Zárójegyzőkönyvének I. cikke.)

„A XXXVI. cikk értelmében a végtartozásnak váltó útján való kiegyenlítése esetén a fizetendő összeget a következőképen kell kiszámítani:

1-ször: oly országok részére való fizetésnél, ahol a bankjegyeket bemutatáskor aranyra becserelelik és ahonnan az arany kivitele szabad, a végtartozást a hitelező állam pénznemére az aranyparitás alapján kell átszámítani;

2-szor: más ország részére való fizetésnél, amennyiben az érdekelt követelő és tartozó igazgatás másként nem egyezett meg, a végtartozást egy olyan ország pénznemére kell átszámítani az aranyparitás alapján, ahol az előző bekezdésben előírt feltételek fennállanak. Ezután azt az összeget, amelyet ez az átszámítás eredményez, át lehet számítani a követelő ország pénznemére, vagy kivételesen egy más ország pénznemére. Mind a két esetben az átszámítás alapjául a váltó vásárlása napján érvényes váltóárfolyamot kell venni."

3.) Az ezidőszerint érvényben lévő Kairói Postaszerződés megfelelő szövege a következő:

(Szerződés Szabályzatának 171. cikke.)

1. A végkövetelést a tartozó igazgatás a követelő igazgatásnak valamelyik alábbi módon fizeti ki:

a) a tartozó igazgatás tetszése szerint aranyban vagy az alábbi 2. szakaszban említett feltételeknek megfelelő és a hitelező ország fővárosára vagy valamelyik kereskedelmi helyére, látra szóló csekkel vagy váltóval, vagy

b) a két igazgatás közötti megegyezés szerint olyan bank közvetítésével, amely a Bázeli Nemzetközi Fizetések Bankja klíringforgalmában részt vesz, vagy bármely más módon.

2. Csekkel vagy váltóval való fizetés esetében e csekkeket vagy váltókat egy olyan ország pénznemében kell kiállítani, ahol a központi kibocsátóbank vagy egy más hivatalos kibocsátóintézet aranyat vagy arany-devizákat belföldi pénzért a törvény által vagy a kormánnyal való megegyezés alapján meghatározott szabott árfolyamon elad és vesz.

Ha több országnak a pénze felel meg ezeknek a feltételeknek, a követelő országnak joga van arra, hogy megjelölje azt a pénznemet, amely neki megfelel. Az átszámítás az aranyparitás alapján történik.

3. Ha a két ország ebben megegyezett, a csekkeket vagy váltókat a hitelező ország pénznemében is ki lehet állítani még akkor is, ha e pénznem nem felel meg a 2. szakaszban meghatározott feltételeknek. Ebben az esetben az egyenleget az aranyparitás alapján egy olyan ország pénznemére kell átszámítani, amely a 2.

szakaszban említett feltételeknek megfelel. A nyert eredményt azután a tartozó ország pénzére kell átszámítani s erről a követelő ország pénzére, és pedig a csekk vagy váltó vásárlására vonatkozó rendelet átadásának napján a tartozó ország fővárosának vagy valamelyik kereskedelmi helyének tőzsdei árfolyama alapján.”

A szerződésben foglalt kiegyenlítési módok közül régebben a gyakorlatban szinte kizárólag a 2. pontban foglaltaknak megfelelő csekkel vagy váltóval egyenlítették ki a tartozásokat. A pénznem, amelyre a csekkek szóltak, az angol font és a dollár, majd ezek értékcsökkenése után a francia és a svájci frank volt. Amikor ezek is értékcsökkenést szenvedtek, az igazgatások csekély kivétellel ismét a dollárra tértek át, mert ezidőszerint a belgától eltekintve egyedül ez felel meg a kívánt feltételeknek.

Az új pénznemre való áttérés azonban nem ment nehézségek nélkül. Az egyes pénzek értékcsökkenése gyakran egyik napról a másikra történt. Az, aki a nemzetközi valutapiac kérdéseivel foglalkozik, de talán minden újságolvasó is még élénken emlékszik a francia frank legutolsó értékcsökkenésére. 1936 szeptember 25-én a világ összes tőzsdei még a hosszú évek során kialakult árfolyamon jegyezték a frankot, senki nem sejtett semmit, s íme 25-én éjjel a francia államtanács kimondotta, hogy a frankot mintegy 30 százalékkal leértékeli. A javaslatot néhány nap alatt törvénybe iktatták. Ebben az időben az egész világon száz és száz oly csekk volt útban, amellyel a postaigazgatások aranyfranktartozásait egyenlítették ki egymásnak. S mire a csekkek elértek rendeltetési helyükre, már 30—35 százalékkal kevesebbet értek, mint feladásukkor. Ki viselje ilyenkor a kárt? Az igazgatások többsége e kérdést úgy döntötte el, hogy a hitelező ország! Azért, mert az előbb említettek szerint ő választja azt a pénznemet, amelyben a kiegyenlítésnek történnie kell s így neki kell viselnie a választásból eredő kockázatot is. Ezzel szemben áll viszont az a lehetőség is, hogy szállítás közben árfolyamemelkedés áll be, s ez a hitelező nyeresége.

Mindazonáltal ez a megoldás éppen az árfolyamváltozás miatt nem tökéletes. Mivel az aranyfrank, mint már említettük, tulajdonképpen egy bizonyos mennyiségű aranyat jelent, magához az aranyban való fizetéshez kell valahogy visszatérni. Ezt a célt szolgálja a Bázeli Nemzetközi Fizetések Bankja. A bank működésének lényege az, hogy a szolgáltatait igénybevevő országoknak aranyra szóló számláik vannak a banknál. A számlák fedezetére vagy aranyrudakat helyeznek letétbe az intézménél, vagy megfelelő devizát küldenek neki, hogy ezen meghatározott mennyiségű aranyat vásároljon az illető állam számlája javára. A számlával rendelkező államok bejelentik a banknak követeléseiket vagy tartozásait, s a kiegyenlítés egyszerű jóváírás útján mindenféle csekk, váltó vagy egyéb érték elküldése nélkül történik.

Ez a fizetési mód lesz valószínűleg a jövő fejlődésének útja. De ahhoz, hogy a rendszer kifejlődjék, először békére, másodsor a mai összekuszált világkereskedelmi helyzet megváltoztatására van szükség.

Cikkünkben megismerkedtünk az aranyfrank fogalmával, céljával és nagy általánosságban az aranyfrankban kifejezett követelések kiegyenlítési módjával. Legközelebb rátérünk a pengőnek az aranyfrankhoz való viszonyára és arra az időszerű kérdésre, miért kellett a postának 1940 január elsejével az aranyfrank pengőegyenértékét felemelnie.

Forrásmunka: Dr. Reinhold Furrer cikke: Die Vereinswährung nach Weltpostvertrag. (L'Union Postale 1938:12.)

A német birodalmi posta órabéres alkalmazottai.

Dr. KÖKÉNY SÁNDOR m. kir. postasegédtitkár.

Les employés payés à l'heure dans le service des postes allemandes. Par M. le Dr. SÁNDOR KÖKÉNY, Aide-Secrétaire de poste.

Un grand nombre des employés de la poste du Reich fait son service en qualité d'ouvrier. L'auteur de l'article s'occupe de cette question. Il énumère les avantages de l'emploi des ouvriers. A la poste allemande, les ouvriers sont employés dans le service de la construction et de l'entretien des lignes ainsi que dans le service d'exploitation postal. Les conditions du travail de ces ouvriers. Comparaison faite entre la politique du personnel de la poste allemande et celle de la poste hongroise. Les salaires des ouvriers allemands. Congés admis. Dissolution des rapports de travail. L'assurance contre maladie des ouvriers. Pensions.

A la fin de son article, l'auteur résume l'utilité économique de l'emploi des ouvriers payés à l'heure dans le service postal.

Ha a német birodalmi posta évi jelentéseit figyeljük, feltűnő a személyzeti részben, hogy a foglalkoztatottak jelentékeny százaléka munkás minőségben teljesít szolgálatot. A legutóbbi (1938. évi) jelentés szerint a foglalkoztatott munkások száma 109.655, tehát az alkalmazottak teljes létszámának 27,5%-a.

Németországban az órabéres munkások nemcsak a vonalépítésnél és műhelyekben dolgoznak, hanem a levél- és csomagirányításnál, valamint a kézbesítésnél, sőt adminisztratív munkakörökben is.

A német posta a nagyszámú munkásság alkalmazásával négy célt ér el.

1. Olcsó munkaerővel dolgoztat.
2. Munkáját és hivatását megbecsülő, önértékes dolgozó tömeget nevel.

3. Az egyéb alkalmazottak (Beamte-tisztviselők és altisztek) kiválasztásához a legszelesebb lehetőségeket biztosítja magának. Az órabéres munkás előtt mindig az a cél lebeg, hogy szorgalmával, jó minőség elérésével, külön vizsgák eredményes letételével altiszt vagy tiszt-

viselő lehessen. Az évenként rendezett tanulmányversenyeken (Reichsberufswettkampf) a jó eredménnyel szereplő munkások a forgalmi karba is átminősítést nyerhetnek és szolgálati idejüknek megfelelően Supernumerárok vagy Praktikantok lehetnek, ami nálunk a forgalmi díjnoki és forgalmi gyakornoki állásnak felel meg. A forgalmi tisztviselők pedig Németországban csak előadói (Bürobeamte) és vezetői, ú. m. osztályvezetői és hivatalvezetői munkakört töltenek be.

4. Az órabéres munkásság a német posta személyzeti politikájának a legrugalmasabb eszköze. A folyton változó forgalom követelményeihez simuló személyzet-gazdálkodás leghajlékonyabb és leggazdaságosabb tényezője.

Az alábbiakban ezeknek a munkásoknak a német birodalmi postához való jogviszonyát — melyet egy 1934. V. 20-án kiadott rendelet (Dienstordnung für die Arbeiter der Deutschen Reichspost) szabályoz — és alkalmazásuk jelentőségét irvekszem vázolni.

Foglalkoztatás, illetőleg munkakörök szerint két főcsoportra oszthatjuk a munkásokat:

a) a vonalépítésnél és fenntartásnál, valamint a különböző műhelyekben (Telegraphenbau und Werkstättendienst) dolgoztatott munkásokra, akik a végzett munka után órabért kapnak (Stundenlohn) és átlag heti 48 órát dolgoznak.

Ezeket a munkásokat órabéresi minőségben minálunk is megtalálhatjuk.

b) A hivataloknál (Betriebs- und Verwaltungsdienst) irányítói, kézbesítői, irodai stb. szolgálatban foglalkoztatott ú. n. üzemi munkásokra (Postbetriebsarbeiter), akiknek heti munkaideje az ugyanannál a hivatalnál beosztott egyéb alkalmazottak szolgálatával megegyezik. Ez heti 48—51 óra között mozog. Az üzemi munkások ennek megfelelőleg kapják illetményeiket hetibér (Wochenlohn) alakjában.

Az órabéreseknek ez az alkalmazási formája nálunk csak a legújabb időkben és csak átmeneti megoldásként fordul elő (órabérátalányos kiegészítő szolgák és tisztviselők).

A német posta az alkalmazás minősége szempontjából a munkásoknál három csoportot különböztet meg; még pedig

I. a teljesen foglalkoztatott állandó, (Vollbeschäftigte, ständige),
II. a teljesen foglalkoztatott nem állandó (Vollbeschäftigte für vorübergehenden Bedarf eingestellte) és

III. a nem teljesen foglalkoztatott (nicht Vollbeschäftigte) munkások.

A mindenkor felmerülő munkaszükségletnek megfelelően az illetékes igazgatóság által engedélyezett heti munkaórászámom belül az egyes hivatalok maguk alkalmazzák az előírt követelményeknek megfelelő jelentkezőket.

Az így alkalmazott munkások közül az, akinek foglalkoztatása a heti 36 órát nem haladja meg, a nem teljesen foglalkoztatottak (III.) csoportjába tartozik. Ha a heti munkaidő a 36 órát meghaladja, a mun-

kás teljesen foglalkoztatott nem állandó minőségűvé (II. csoport) válik. Ha ez a helyzet megszakitás nélkül egy esztendeig tart, a teljes foglalkoztatás állandó jelleget nyer (I. csoport).

A birodalmi posta személyzeti politikájának, amelyet a nagyméretű üzem gazdasági céljai befolyásolnak, legfontosabb eszközei a fentiekben jutnak kifejezésre. Szemléltetés kedvéért a mi rendszerünkkel való párhuzambaállítással három tényezőre fogok rámutatni.

1. Az egyes hivatalok személyzetszükségletét (létszámát) nálunk a Vezérigazgatóság állapítja meg. Németországban ezt a minisztérium által megadott általános irányelvek és szempontok szerint a kerületi postaigazgatóságok határozzák meg. Az Anschluss előtti birodalomnak a mi hat igazgatóságunkkal (kassai nélkül) szemben 42 postaigazgatósága működött. Tehát egy igazgatóság a mienkénél jóval kisebb kerülettel a tényleg felmerülő és az állandóan változó forgalom hullámszárait követni tudó személyzet-szükségletet könnyebben és főleg gyakrabban bírálhatja el.

2. A magyar posta személyzetgazdálkodásának legkisebb egysége az „alkalmazott”, egy egész munkaerő. Ezzel szemben a német posta a hivatalok személyzetszükségeitinek megállapításánál ennél jóval kisebb egységgel a „munkaórával” is rendelkezik. Ezt a nem teljesen foglalkoztatott munkások (III. csoport) rendszere teszi lehetővé. Ezek a munkaerők a birodalmi posta személyzetgazdálkodásának legrugalmasabb tényezői. A napi 3—5 órai szolgálatot teljesítő alkalmazottakat az érdekelt hivatal elsősorban a helyben lakó nyugállományú posta és egyéb állami alkalmazottak, valamint hadirokkantak vagy egyéb járadékot élvezők közül választja ki. Így ez a munkaalkalom részükre csak mellékfoglalkozást jelent és bár megélhetésüket megkönnyíti, de nem képezi annak alapját. A személyzetszükséglet átmeneti megcsappanása következtében beálló munkanélküliség, amely a tapasztalat szerint bizonyos szabályszerűséget mutat, reájuk nézve szociális szempontból nem végzetes.

3. Nálunk a felvételeket, ha formailag az igazgatóságok is intézik, azokat érdemben legtöbbször maga a vezérigazgatóság dönti el; kivéve a távirdamunkásokat, akiket az igazgatóságok alkalmaznak. A német postahivatal az órabéreseket az igazgatóság által engedélyezett heti munkaóraszámom belül maga veszi fel az előírt feltételeknek megfelelő jelentkezők közül, tehát annak személyét a felmerülő szükségletnek legmegfelelőbben tudja kiválasztani; annak szabályszerűen felmondhat és helyette mást is alkalmazhat. A felmondás előfeltételeinek rendeleti szabályozása a hivatalvezetők túlkapásainak határt szab.

Az illetmények.

A munkások díjazása szociális és érdemi szempontok kifejezésre-juttatásával tárgyi alapokon nyugszik.

Szociális összetevője a díjazásnak:

1. a helyi viszonyok,

2. az életkor,
3. a családi állapot figyelembevétele,
4. a szolgálati időnek és
5. a végzett munka minőségének kifejezésrejuttatása.

A felsorolt öt tényezőnek figyelembevételével állapítják meg a kifizetésre kerülő bruttó bérösszeget.

ad. 1. Az egyes helyi megélhetési és munkásviszonyok megfigyelése alapján a birodalom helységei 1—28 osztályba vannak sorolva. A 28. osztály órabére 50 Rpf., a többieké 1-1 Rpf.-gel nő, így az 1. osztályban az 77 Rpf.-re emelkedik. Ez hasonlít némileg a mi lakáspénzrendszerünkhöz.

ad. 2. A szabályzat szerint járó munkabér teljes összegét csak a huszonnégy éves vagy ennél idősebb életkorú munkás kapja meg. A fiatalabbak ennek csak bizonyos százalékát, mégpedig:

a 16 éves	. . . . .	40%-ot,
a 17 „	. . . . .	50%-ot,
a 18 „	. . . . .	60%-ot,
a 19 „	. . . . .	70%-ot,
a 20 „	. . . . .	80%-ot,
a 21 „	. . . . .	85%-ot,
a 22 „	. . . . .	90%-ot,
a 23 „	. . . . .	95%-ot.

ad. 3. A munkás a háztartásában ellátott minden 16 éven aluli gyermeke után családi pótlékot (Familienlohn) élvez. Egy családi pótlék összege a kifizetésre kerülő bruttó bérösszeg 6%-a. Tanulmányok folytatása címén a családi pótlék további utalványozását a gyermek 24 éves koráig az illetékes igazgatóság engedélyezheti.

ad. 4. A szolgálati idő kifejezésrejuttatása korpótlék (Dienstalterszulage) kiutalásával történik. Ennek havi összege a mindenkor kifizetésre kerülő bruttó bérösszeg százalékában van megállapítva. Nevezetesen a betöltött 15 szolgálati év után

. . . . .	3%,
20 „ „ „	4%,
25 „ „ „	5%.

Ezenfelül a magasabb szolgálati éveket hűségesen betöltő munkásoknak egy összegben kifizetésre kerülő jutalmat (Treugeld) és az évforduló napjára rendkívüli fizetéses szabadságot biztosít az illetmény-szabályzat.

A jutalom összege:

a 25. szolgálati év betöltésekor .	50 RM
a 30. „ „ „ .	60 „
a 35. „ „ „ .	80 „
a 40. „ „ „ .	100 „
a 45. „ „ „ .	200 „
az 50. „ „ „ .	300 „

ad. 5. A végzett munka értékelése alapján három osztályba kerülnek a munkások:

- A) iparosok,
- B) betanított munkások,
- C) közönséges munkások.

Ez az osztályozás a bérmegállapításnál úgy érvényesül, hogy amíg a közönséges munkások (C) osztály) a lakóhely szerint járó egyszerű órabért kapják, a betanított munkások (B) osztály) ennek 5, az iparosok pedig ennek 20%-kal felemelt összegét.

Az A) osztályba tartozó iparosok:

- 1. vonalfelügyelők, vonalmesterek, kábelszerelők és kábelmesterek;
- 2. motorszerelői képesítéssel rendelkező gépkocsivezetők,
- 3. iparosok, akik mint ilyenek az A) osztályba nyertek alkalmazást. Mint betanított munkások a B) osztályba tartoznak:

1. üzemi munkások a kézbesítői, valamint a nehezebb levél- és csomagirányítási szolgálatban.

2. Képesített nyomdászok.

3. Távirdamunkások.

4. Gépkocsi- és motorkerékpárvezetők.

A C) osztályba soroltatnak mint egyszerű munkások:

az éjjeli és nappali örök, takarítók, fűtők, a járműtelepek raktári kiegészítő munkásai, a csekkhivatalok adrémakezelői, a készülékjavítók, elemtöltők, oszloptelítők, kiegészítők a vonalépítésnél, a B) osztályba nem sorolt üzemi munkások (gyűjtők, betűzők, belszolgálatosok stb.) az összes női munkások stb.

A minőségi munka fokozottabb értékelésére úgynevezett különleges bér (Sonderlohn) kerül kifizetésre. A különleges bérnek négy fajtája van, melyből az I. és II. számú a betanított munkások, a III. és IV. számú az iparosok részére engedélyezhető.

Az I. és II. számú különleges díjazás úgy valósul meg, hogy a B) osztályba sorolt azok a betanított munkások, akik fontosabb beosztási helyen nagyobb felelősséggel járó felügyeleti munkakört töltenek be, a lakóhely szerint járó alapórabérnek nem 5, hanem 10, illetve 15%-kal emelt összegét élvezik.

A III. és IV. számú különleges díjazásnak összege 30, illetve 40% és azt az A) osztályba tartozó iparosok kaphatják. Nevezetesen a III. számút a különleges képzettségű iparosok, mint a modellkészítők, autogénhegesztők, elektromos vágógépek kezelői nagyértékű műszerek készítői és kezelői, motorlakatosok, karosszériakészítők, autobuszvezetők, a 2 évi szolgálattal bíró mechanikusok (Feinmechaniker) és egyes előmunkások.

A IV. számút az üzemvezetők és oktató iparosok, mint

- a) a csoportvezető iparosok és
- b) a gépkocsivezető-kiképzők.

Az órabéreknek minden pénteken hetenként utólag, a szolgálati idő alatt fizetik ki illetményeiket. A kifizetésre kerülő összegnek gya-

korlati megállapítása a fenti irányelvek alapján a következőképen történik:

Vegyünk pl. egy 26 évi szolgálattal rendelkező, a csomagkézbesítésnél foglalkoztatott üzemi munkást, aki két 16 éven aluli gyermekét háztartásában eltartja és állomáshelye a 8. osztályba tartozik.

Alapórabér a 8. osztály szerint . . . . . —.70 RM
Két családi pótlék (à 6% = 12%) . . . . . —.08 „

Összesen: —.78 RM

A 26 évi szolgálat után jár ennek 5%-a = 3.9% = ... —.04 „

Összesen: —.82 RM

Mint kézbesítő a betanított munkások (B) osztály) 5%-os pótléka = 4.1% = ... —.04 „

Összesen: —.86 RM

Ezt a 86 Rpf.-es órabért meg kell szoroznunk a teljesített heti munkaórák számával, és megkapjuk a fizetésre kerülő bruttó heti bérösszeget.

A teljesen foglalkoztatott munkásnak az egyéb alkalmazottakhoz hasonlóan szabadnapjai vannak. Ezekre a szolgálati beosztás szerinti szabadnapokra órabértet rendszeren megkapja.

Az eddig felsoroltakat rendes illetményeknek nevezhetjük. Ezekhez jönnek még az egyes terhes illetmények, kártalanítások és pótlékok:

1. Az este 22 óra és reggel 6 óra között végzett szolgálat minden megkezdett órája után 10 Rpf. *kártalanítás* jár. Éjjeli pénzünknek ez a formája a német posta egyéb alkalmazottainál is így kerül kifizetésre.

2. *Munkapótlék*, amelynek összege napi 45 Rpf., akkor igényelhető, ha egy munkás oly megbízást kap, melynek elvégzése magasabb szaktudást igényel, mint amely minőségben ő az illetményeit élvezzi. Ilyen megbízások távirdamunkások részére pl. kábelemelők és légsűrítő gépek kezelése, önálló zavarelhárító szolgálat valamely hivatalnál cementcsatornaépítés, kábel ki- és behúzás, alagútban és rádióleadó oszlopokon végzett munka stb.; iparosoknál például műhelyvezető, előmunkás vagy anyagkiadással foglalkozó raktáros helyettesítése.

3. A nem teljesen foglalkoztatott munkások a kifizetésre kerülő órabérük után %-ban meghatározott *degresszív órabérpótlékot* élveznek.

Ez heti	12 órai elfoglaltságig	. . . . .	30%
	12—20 „ „	. . . . .	25%
	20—30 „ „	. . . . .	20%
	30—36 „ „	. . . . .	15%

4. A tisztátalan és egészségtelen munka végzéséért napi 25—50 Rpf.-et kitevő *pótlék* jár.

5. A külső szolgálat után járó kártalanítások:

a) Vonalépítésnél 4 kilométeren belül végzett munka után napi 40 Rpf. *kártalanítás* (Pauschgeld), ezenkívül oda-, illetve visszautazás-szerűen:

Távolság	Teherautóval történő szállítás esetén	Nyilvános közlekedési eszköz használata esetén	Minden más esetben
4—12 km-ig	0.30 RM	0.50 RM	0.80 RM
12—20 „	0.70 „	0.80 „	
20 km-en felül	0.80 „	1.00 „	1.00 „

vonalpénz (Streckengeld) fizethető ki. Ha pedig a munkás az éjszakát szolgálatából kifolyólag állomáshelyétől távol tölti, minden megkezdett nap után a vonalpénz elmaradása mellett 5 RM *napidíjat* (Ausbleibegeld) számíthat fel.

b) Zavarelhárító szolgálatban a napi *kártalanítás* 40 Rpf., s ha a munkás szolgálatából csak egy órával a szolgálati idő befejezése után ér haza, ez az összeg kétszeresére, azaz napi 80 Rpf.-re emelkedik; a szolgálatból kifolyólag távoltöltött éjszakák esetén minden megkezdett nap után 5 RM *napidíj* (Ausbleibegeld) utalványozandó.

c) Munkáscapat tehergépkocsijának vezetője ugyanazokat a kártalanításokat kapja, mint a beosztott távirdamunkások.

Az általános rendelkezés szabályozza a munkásoknak kirendelés és áthelyezés esetén járó illetményeket is. A napidíj itt is 5 RM, mely nő munkásoknál a 9. héten 2 RM-ra csökken, míg a nőtlen munkásoknál az 5. héten egészen elmarad.

A munkás legalább 2 héttel a tervezett áthelyezés előtt erről értesítendő, különben 2 hétig illetményei a régi állomáshely szerint (azaz kiküldetési illetményekkel) járnak.

A szolgálat érdekében történt áthelyezés esetén a család *tényleg felmerült utazási* és szállítási költségeit a posta fedezi.

*

A német birodalmi postánál szolgálatot teljesítő órabéres munkások illetményeik teljes élvezése mellett rendes évi szabadságot is kapnak.

A szabadság időtartama:

1 évi szolgálat után	. . . . .	6 nap
5 „ „ „ „	. . . . .	8 „
8 „ „ „ „	. . . . .	10 „
10 „ „ „ „	. . . . .	12 „
12 „ „ „ „	. . . . .	14 „
15 „ „ „ „	. . . . .	16 „

Ha a 15 évi szolgálatot teljesített munkás 40 éves elmúlt 18 nap. A 20. éven aluli munkások már a szolgálat első évében is részesülnek a fizetéses szabadság kedvezményében. Ennek tartama:

a 16 évesnél	12 nap
17 „	10 „
18 „	8 „
19 „	7 „

ha a fentebbi szabályok értelmében neki ennél több nem járna.

A nem teljesen foglalkoztatott munkások a fizetéses rendes évi szabadságot csak akkor kapják meg, ha a heti foglalkoztatásuk legalább 24 óra és megszakítás nélkül már három hónapja szolgálatban állanak.

Ha egy munkás rendes évi szabadságát a szolgálatból való kiválás, szolgálati érdek vagy betegség miatt kivenni nem tudná, az elmaradt szabadságnapok után órabérének teljes összegét megkapja. Ezzel szemben a szabályzat szerint mégis tanácsosabb a munkaképesség megóvása érdekében a rendes évi szabadság teljes kiadása.

A német posta és alkalmazott munkása között a munkaviszony megszűnhet:

1. felmondással,
2. a munkás 65. életévének betöltésével,
3. azonnali elbocsátással.

A felmondási idő az alkalmazás minősége szerint változik:

I. A teljesen foglalkoztatott állandó munkások részére a szolgálati idő

első két hetében	azonnal,
az első évben	2 hét,
1 év után	4 hét,
10 év után	6 hét,
15 év után	13 hét,
20 év után	26 hét,

25 évi szolgálat után pedig a posta nem mondhat fel.

II. A teljesen foglalkoztatott nem állandó munkással szemben a szolgálat első harminc napjában azonnali,

30 nap után pedig 7 napi felmondás van.

III. Nem teljesen foglalkoztatott munkás szolgálatát a szolgálat első hat hónapjában azonnal,

6 havi megszakítás nélküli szolgálat után	7 nap
1 „ „ „ „	2 hét
3 évi „ „ „ „	4 „
Teljesített összesen 10 évi „ „	6 „
„ „ 15 „ „	3 hó

(a hó végén) lehet felmondani.

A hó végével, melyben a munkás 65. életévét betölti, a szolgálati viszony felmondás nélkül megszűnik.

Tízévi szolgálatot teljesített munkás felmondása és elbocsátása az igazgatóság hatáskörébe tartozik.

A betegállományban lévő munkásnak 26 hétig felmondani nem lehet.

Felmondás nélkül azonnali hatállyal elbocsátható az alkalmazott, ha arra alapos indok merül fel.

Ilyen alapos indok:

1. politikai és nemzethűségi szempontból való megbízhatatlanság,
2. ha az órabéres a munkaszerződés kötésénél hamisított okiratokkal a postát félrevezette,
3. lopás, csalás, sikkasztás elkövetése esetén;
4. ha figyelmeztetés ellenére munkáját engedély nélkül elhagyja vagy a munkaszerződésből származó kötelezettségeinek teljesítését megtagadja,
5. ha előljáróját tettelesen bántalmazza vagy durván megsérti,
6. ha a birodalmi postának vagy munkástársának szándékosan kárt okoz,
7. ha többszöri figyelmeztetés ellenére a szolgálatban ittas lesz.

*

A német posta munkásainak baleseti és betegségi biztosítását a betegsegélyző pénztár (Krankenkasse) végzi. Az órabéresek az élvezett bruttó illetmények után ide fizetnek járulékot és baleset, valamint betegség esetén innen részesülnek ellátásban.

Ezt az ellátást a posta a betegség előtt élvezett illetmények összegére kiegészíti. E kiegészítés neve a *betegségi pótlék*, melyet a posta

3 havi szolgálat után	2 héten keresztül,			
6 „ „ „	3 „ „			
1 évi „ „	6 „ „			
2 „ „	9 „ „			
3 „ „	12 „ „			fizet.

A három évi szolgálattal rendelkező munkás elhalálása esetén hátramaradottjai az eddig élvezett órabérek és családi pótlékok összegét az elhalálkozás napja után még két hétre megkapják.

A szolgálat teljesítése közben történt halálos baleset esetén a követő két hétre járó illetményeket a rövidebb szolgálattal rendelkezők után is utalványozza a posta.

*

Minden munkás köteles a birodalmi posta nyugdíjintézetének tagjai közé belépni és oda az élvezett illetményei után járó járulékot htenként befizetni.

A nyugdíjintézet élén a postaminiszter által kinevezett elnök áll, aki az előírt fontosabb kérdések eldöntésénél a mellérendelt 12 tagú (3 postatisztviselő, 3 nyugdíjintézeti tisztviselő és 6 biztosított munkás) intézeti tanácsot meghallgatni köteles.

Az elnök sérelmesnek vélt határozata ellen az érdekelt háromtagú panaszbizottságnál kereshet jogorvoslatot. A panaszbizottságot az intézeti elnök az intézeti tanács tagjai közül hívja be (tagjai: 1 postatisztviselő, aki a panaszbizottság elnöke, 1 biztosítási tisztviselő és egy biztosított munkás).

A panaszbizottságtól a hétagú döntőbíróhoz lehet fellebbezni. Ennek elnökét a birodalmi nyugdíjbíró elnöke, tagokul hármat az intézetbe beosztott postatisztviselők közül, hármat pedig a biztosított munkások közül a postaminiszter nevez ki.

Az üzletvezetést a háromtagú számvizsgálóbizottság ellenőrzi.

Az intézet személyi és dologi kiadásait a birodalmi posta fedezi.

Az intézetnek tagságra kötelezett és önkéntes tagjai vannak. Tagságra kötelezettek azok a munkások és egyéb órabéres alkalmazottak (Angestellte = kiadók és távbeszélő kezelők), akik

1. szolgálatbalépéskor a 18 és 45 életév között vannak és
2. foglalkoztatásuk előreláthatólag tartós jellegű és az évi 1100 munkaórát meghaladja.

Önkéntes tagságra jelentkezhetnek:

1. a tizenhét éven aluli munkások és egyéb óradíjas alkalmazottak,

2. az évi 900—1100 munkaórában foglalkoztatott azok az óradíjasok és munkások, kiknek alkalmazása előreláthatólag tartós jellegűnek ígérkezik.

Az intézet a tagokat élvezett illetményeik alapján, tizenkét biztosítási osztályba osztja be és osztályok szerint veti ki a hetenként fizetendő járulék összegét, melyet az önkéntes tag teljes összegében maga, a tagságra kötelezett tag után $\frac{2}{3}$ részben a birodalmi posta, $\frac{1}{3}$ részben pedig maga a biztosított tartozik fizetni.

Az intézet teljesítései:

1. Nyugdíjjárulék.
2. Özvegyi járadék.
3. Nevelési járadék.
4. Végkielégítés.
5. Temetési segély.
6. Esetleg külön kérelemre gyógykezeltetési segély.

A nyugdíjigényjogosultság megnyílik, ha a tag

a) 260 heti tagság után

b) rokkant vagy munkaképtelen lesz vagy 65. életévét betölti. (Bizonyos szolgálati idő, pl. 35 vagy 40 év, betöltése a tisztviselőknél és altisztelnél sem ad igényt nyugállományba helyezésre.)

A kifizetendő nyugellátás összege a biztosítási osztály és a teljesített szolgálati évek száma után kialakul.

Az özvegyi járadék ennek 50%-a.

A nevelési járadék a félárvánál az özvegyi járadék fele, míg a teljes árvánál annak kétharmada.

Végkielégítést az özvegy újból való férjhezmenetelekor kaphat. Ez az özvegyi járadék háromévi összegének felel meg.

A tényleges szolgálatot teljesítő vagy nyugellátásban részesülő tag és házastársa elhunytá alkalmával kifizetésre kerülő temetési segély összege annak az évi nyugdíjjáradéknak felel meg, melyet a biztosított öt évi (260 heti) szolgálat után igényelhetett volna.

*

A német posta az órabéres munkások rendszerének alkalmazásával a mi szempontunkból is értékelhető három célt ér el:

1. viszonylag olcsó munkaerővel dolgoztat,
2. személyzetgazdálkodása a hullámzó forgalom követelményeihez alkalmazkodik és gazdaságosabb;
3. a nem teljesen foglalkoztatott munkásokkal a személyzetszükséglet megállapításánál mint egységgel nemcsak egész munkaerővel, hanem az ennél kisebb „munkaórákkal“ is számolhat.

Viszont szociális szempontból nem kívánatos, hogy a személyzet ily nagy része órabéres minőségben teljesítsen szolgálatot, mert azok életét állandóan nyugtalanítja a bizonytalanság érzete. Ezért az órabéreseknek a kincstári szolgálatba, végleges alkalmazotti minőségben leendő átvételére a legfelsőbb tényezők részéről a kezdeményezés már megindult.

A magyar postánál az órabéres alkalmazottak ily nagy százalékkal nem találkozunk. Ez azért van, mert a magyar posta a forgalom lebonyolításánál az ú. n. üzemi órabéresek nem alkalmazza. Csak a műszaki végrehajtó szolgálatban vannak órabéres alkalmazottaink. Itt az ugrásszerűen változó munkaalkalmak a nagyobb létszámú órabéres munkásság foglalkoztatását gazdasági okokból kifolyólag elengedhetlenné teszik.

De szükségesnek látszik a nem teljesen foglalkoztatott órabéres alkalmazottak rendszeresítése a forgalmi szolgálat körében is. A Felvidék és Kárpátalja visszacsatolása idején beállott munkaerőhiány ez irányban már lépésekre kényszerített. A közelmúltban sok nyugállományú postaalkalmazott teljesített óradíjas minőségben szolgálatot. Az órabéresek állandó alkalmazásának rendszeresítésével három célt lehetne elérni és pedig

1. nagyobb hivatalok személyzetszükségletének megállapításánál megtakarítást,
2. az egyéb alkalmazottak szociálisabb foglalkoztatását s
3. a forgalom gyorsabb lebonyolítását.

Erre a célra tisztviselői munkakörökben főleg a nyugállományú és végkielégített postatisztviselők, postamesterek és a foglalkozás nélküli kiadók jöhetnének számításba. Altiszti munkakörökben pedig a posta nyugállományosain kívül egyéb állami törvényhatósági nyugdíjasok vagy bármilyen más ellátottak és járadékélvezők.

Ez szükségessé tenné egy órabér-, illetőleg óradíj-szabályzatnak tárgyi alapokon való kidolgozását, melyhez támpontokat a német szabályzatból meríthetnénk.

Forrásmunkák.

Dienstordnung für die Arbeiter der Deutschen Reichspst.
Satzung der Versorgungsanstalt der Deutschen Reichspost.

Jogesetek és joggyakorlat.

Cas juridiques et jurisprudence.

Z. és Z. kereskedők a m. kir. kincstár ellen 555.— P. tőke és jár. erejéig pert tettek folyamatba. Kereseti előadásuk szerint be nem jegyzett cégüket „Z. és Z. drogeria” elnevezéssel folytatták. A távbeszélő névsorban is ekként vették fel üzletüket. Az 1937. évi távbeszélő névsor pótfüzetének kiadása előtt a m. kir. posta felszólította őket, hogy helyhatósági bizonyítvánnyal igazolják cégüknek a névsorba felvett szövegét. Ezt a helyhatósági bizonyítványt a kívánt időben bemutatni nem tudták. Erre a posta az 1937. évi névsor pótfüzetébe egyéni nevük teljes kiírásával, cégük előző névsorban szereplő szövegét pedig „megszűnt” jelzéssel vette fel. Üzletfelek a cégszöveg mellé felvett ebből a megjegyzésből azt állapították meg, hogy telefonjuk megszűnt, tehát nincs távbeszélő állomásuk, holott ez nem fedti a tényleges helyzetet, mert távbeszélő állomásuk van.

Az elsőbíróság keresetükkel elutasította és a perköltség megfizetésére kötelezte a felpereseket. Ítéletében kimondotta, hogy, „Távbeszélőüzleti szabályzat (Tb. Ü. Sz. (régli) 27. §-ának 7. pontja értelmében cégszerű elnevezéssel bíró, de nem bejegyzett előfizetőknél a névsorba való felvétel a kért elnevezés szerint történhetik, de a tulajdonosnak helyhatósági bizonyítvánnyal kell tulajdonjogát igazolnia és a névsorba ezt fel kell tüntetni, pl. Nemzeti Szálloda, tulajdonos Király Pál.

A felek előadásából a kir. törvényszék megállapította, hogy „felperesek évek óta „Z. és Z. drogeria” név alatt folytatják üzletüket, cégük azonban nincs bejegyezve. A távbeszélő névsorban is ilyen néven szerepeltek. A minden esztendőben újonnan kiadandó távbeszélő névsor adatainak felülvizsgálatakor megállapítást nyert, hogy a felpereseknek fent megjelölt cége helytelenül van a névsorba felvéve, mert a felperesek nem bejegyzett cég és cégszövegüket helyhatósági bizonyítvánnyal nem igazolták, miértis a m. kir. posta felszólította a felpereseket, hogy a hivatkozott üzletszabályzati rendelkezéseknek tegyenek eleget. Felperesek azonban a kívánt helyhatósági bizonyítványt nem mutatták be s ezért a Budapest és kör-

regi telefonszám meghagyásával saját családi és utónevük alatt vétettek fel. Üzletük a régi szöveg alatt is felvétel a névsorba, de a cégszöveg mellé „megszűnt” jelzés iktatott be.

Felperesek az utóbbi közlést sérelmesnek találták, mert a „megszűnt” jelzésből — szerintük — nem az tűnik ki, hogy telefonjuk más cím alatt található, hanem az, hogy leszereletett, ami nem fedti a tényleges helyzetet. Ebből a keresetben megjelölt kárak származott. Alperes csökkentette volna felperesek kárát azáltal, hogy a téves bejegyzést helyesíti és erről a telefonelőfizetőket értesíti, aminek alperes felperesek kérelme ellenére sem tett eleget.

Alperes kérte a kereset elutasítását, mert felperesek nem teljesítették a Tb. Ü. Sz. 27. §. 7. pontjában előírt követelményeket, jöllehet, arra felhívtak s így ha kárak van. azt elsősorban saját mulasztásuknak tulajdoníthatják. A Tb. Ü. Sz. 5. §-ának 2. pontja szerint a m. kir. posta nem vállal semmiféle anyagi felelősséget és nem ad semminemű kártérítést azokért a károkért, amelyek az előfizető nevének és hívószámának az előfizetési névsorból való kihagyása, vagy hibás beiktatása, a szaknévsorba a tényeknek meg nem felelő adatok felvétele, stb. következtében előállhatnak.

Felperesek a Tb. Ü. Sz. 5. §-ának 2. pontjában foglalt rendelkezésnek törvényességét kétségbevetők és azt állították, hogy ez az intézkedés túlmegy a rendelet alapját képező felhatalmazáson, szembe helyezkedik a magánjog rendelkezéseivel, ezért törvényes alapja nincs.

Ennek a kifogásnak nincs perdöntő jelentősége, mert a Tb. Ü. Sz. 18. §-ának 6. és 7. pontja szerint a jelentkező fél „kötelező nyilatkozatot” állít ki arról, hogy az előfizetői jogviszonyból származó kötelezettségeket ismeri és hogy a Tb. Ü. Sz. határozmányainak magát mindenben aláveti. Erre való tekintettel felperesek nem hivatkozhatnak arra, hogy a Tb. Ü. Sz. 5. §-ának 2. bekezdése a magvar magánjog általános rendelkezéseibe ütköző intézkedés, mert ezt ők a „kötelező nyilatkozat” aláírásával magukra nézve kötelezőnek elismerték. Így tehát felpereseket ez a kikötés ügyleti alapon is kötelezi, miértis közömbös az, hogy a

nyéke távbeszélő betűrendes és szaknévsorához kiadott pótfüzetben felperesek a Tb. Ü. Sz.-nak, mint jogszabálynak milyen törvényes felhatalmazás az alapja. Felpereseknek ezzel kapcsolatban tett előterjesztései tehát figyelembe nem vehetők."

A kir. törvényszék a továbbiakban megállapította, hogy „felperesek által panaszolt beiktatás félreértésekre alkalmat ad, mert a „megszűnt” szó után következni kellett volna az arra való utalásnak, hogy felperesek jelenleg milyen név alatt találhatók a telefonkönyvben, amely esetben semmi kétség nem merülhetett volna fel a tekintetben, hogy a felpereseknek csupán más elnevezéssel való bejegyzéséről van szó. Kétségtelen tehát, hogy a felperes által panaszolt bejegyzés az előfizető nevének és hívószámának hibás beiktatása. A Tb. Ü. Sz. 5. §-ának 2. pontja a felelősség kizárását csak példázóan, tehát nem kizáróan sorolja fel, a felsorolás végére iktatott „stb” kifejezésből helyénvaló az a magyarázat, hogy alperes a nem említett, de a felsorolt, ahhoz hasonló természetű hibák fennforgása esetén is mentesül a kártérítés fizetése alól.

A felperesek által panaszolt beiktatás a Tb. Ü. Sz. 5. §-ának 2. pontja körébe tartozik, tehát olyan hiba forog fenn, amelyért a m. kir. posta nem vállal semmiféle anyagi felelősséget és nem ad semminemű kártérítést. Nem szükséges tehát azzal foglalkozni, hogy felperesek tényleg szenvedtek-e kárt a panaszolt hibás beiktatás miatt.

Ezért a kir. törvényszék felpereseket alaptalan keresetükkel elutasította és őket,

mint perveszteseket a perköltség megfizetésére kötelezte."

Felperesek a kir. törvényszék ítélete ellen fellebbezéssel éltek. A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét „helyesen megállapított tényállás alapján felhozott helytálló indokai alapján és még azért is helybenhagyta, mert az állandó bírói gyakorlatnak megfelelően a felek szerződési szabadságából folyik, hogy a felek a kártérítési felelősségre nézve fennálló általános magánjogi szabályok alkalmazhatóságát a közöttük fennálló jogviszony szempontjából, szerződésileg kizárhatják vagy korlátozhatják. A felek között e tekintetben nem vitás tényállás szerint ez a felperesek által aláírt „kötelező nyilatkozat” kiállításával a jelen esetben megtörtént.

Már pedig az állandó bírói gyakorlatnak megfelelően az általános magánjogi szabályok szerint kártérítési kötelezettséggel tartozó fél kártérítési felelősségének szerződéssel történt kizárására csakis abban az esetben nem hivatkozhatik, ha őt az adott esetben a károkozás körül szándékosság, vagy rosszhiszeműség terheli. A jelen esetben azonban az alperes terhére ilyen magatartás nem volt megállapítható, mert még maguk a felperesek sem állították azt, hogy az alperes közvegeit a kereseti kárkövetelés alapjául felhozott tények előidézése körül a felperesek tudatos megkárosítására irányuló szándék, vagy kifejezetten rosszhiszeműség vezette volna". Az ítélet jogerős.

Közlő: Dr. Nánay Endre.

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes.

Újabb pályafeltételeink:

1. Kincstári postahivatal által kártérített feladó az elsőfokú kártérítési határozat ellen, annak kézbesítését követő 20 nap elteltével fellebbezést nyújt be. A fellebbezést a felettes igazgatóság elkésettség okából — érdemi tárgyalás nélkül — elutasítja. Az elutasító határozat kézhezvétele után 10 nappal a feladó igazolási kérelemmel egybekötött újabb fellebbezést nyújt be. Helye lehet-e a szóbanlévő esetben igazolási eljárásnak, ha igen, az említett két fellebbezés közül melyiket kell érdemben tárgyalni?

2. Melyek azok az intézkedések, amelyek alkalmasak volnának a szolgálati megterhelések arányosítására? (A szolgálati ág szabadon választható.)

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden tagja részt vehet. A pályamű legfeljebb 3 gépirásos oldalra terjedhet. A pályázati határidő: 1940 február 10.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, hanem azt külön borítékban zárt és lepecsételt jeligés levélben a pályamunkával együtt kell a Magyar Posta szerkesztőségéhez juttatni. A jeligés leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap vagy legalább is dicséretben részesül. A jutalomdíj összege pályatételenként 50 pengő.

A jutalomban vagy dicséretben nem részesült pályamunka szerzőjének nevét tartalmazó levelet a döntés után megsemmisítik és így a szerző neve ismeretlen marad. A legjobbnak talált pályamű tárgyához képest a Magyar Postában jelenik meg. A pályamű végén a kidolgozáskor igénybevett forrásmunkákat meg kell jelölni, hivatkozva a forrásmunka oldalának és bekezdésének számára, ahonnan a pályázó idézett, vagy érveket merített a tétel megoldásához.

A pályázaton a Magyar Posta szerkesztőbizottságának tagjai, továbbá a postavezérigazgatóság ügyosztályvezetői, akik a bírálatra lesznek hivatva, nem vehetnek részt.

Pályázati eredmények.

Az 1939. évi 11. számban közölt 11. számú pályatétel a következő volt:

Az elsőfokú fegyelmi bizottság egy postai alkalmazottat fegyelmi büntetéssel sujtott. Az érdekelt fellebbezésének a m. kir. postavezérigazgatósághoz történt felterjesztése után megállapítást nyert, hogy elmebetegségben szenved, amely már a tett elkövetésekor fennállott. Mi történjék a fellebbezéssel és az elsőfokú fegyelmi határozattal?

Egy pályamunka érkezett be „Fegyelmi eljárás“ jeligével, amely a tétel helyesen oldotta meg.

Szerzője dr. Kövecses Ferenc m. kir. postaforgalmi gyakornok, (Buda-pesti postaiszolgálat) 50 P jutalomban részesült.

Az 1939. évi 11. számban közölt 12. számú pályatétel a következő volt:

Miképpen lehetne a filléres csomagok helyes tartalomnyilvántását hatékonyabban ellenőrizni?

Három pályamunka érkezett be. A pályatételt kielégítő eredménnyel egyik sem oldotta meg. Ezért a szerkesztőbizottság a jutalmat nem adta ki.

A POSTA FORGALMA.

Le trafic de la poste.

1939. november.

Rovatvezető: Dr. RUTTNER BÉLA, m. kir. postatitkár.

Publié par M. le Dr. BÉLA RUTTNER, Secrétaire de poste.

En vue de pouvoir observer et apprécier le mouvement du trafic, la tendance du développement ainsi que l'influence du tarif et de règlements sur l'utilisation des divers services, l'Administration recueille toutes les données relatives au trafic des services postal, télégraphique, téléphonique et de la T. S. F. Les détails de la statistique sont contenus dans le Rapport annuel de la Poste hongroise; les résultats principaux annuels et mensuels seront également communiqués dans les tableaux ci-après. Les tableaux renferment les résultats des 8 années dernières, à compter de l'année 1930 montrant des résultats maxima,

et les données des 13 mois derniers. Les chiffres permettent donc de faire des comparaisons entre les résultats du mois indiqué en-haut et ceux du même mois de l'année précédente, d'une part entre les résultats constatés à partir du commencement de l'année courante jusqu'au mois indiqué et ceux de la même période de l'année précédente, d'autre part, et enfin, entre les résultats d'une année, entière, compté en arrière à partir du mois indiqué et ceux des années 1930 à 1937.

Les différences en nombre et en pourcentage entre les comparaisons respectives sont relevées au bas des tableaux.

A postaforgalmi adatok alakulását, mint általában a többi gazdasági vonatkozású adatokét is, a konjunkturális viszonyokon kívüli az évszakokkal összefüggő körülmények is befolyásolják. A posta összforgalmának alakulását rajzszerűleg az a hatalmas „M” betű jellemzi, amely augusztustól októberig a forgalom erős megnövekedését, novemberben pedig visszaesését szemlélteti, hogy azután a decemberi csúcspontot az „M” betű utolsó szára, a forgalom szinte zuhanásszerű esése kövesse egészen a februári mélypontig. A postaforgalmi adatok jellegzetes idényszerű alakulásának ismeretében egészen meg-

szokottnak, természetesnek kell elfogadni azt a körülményt, hogy a novemberi forgalom jóval gyengébb, mint a két szomszédos hónap forgalma. A szintkülönbség az októberi és novemberi forgalom között az utolsó tíz év átlagában 5.3% volt, ha tehát a novemberi forgalom az októberi-nél csak ennyivel gyengébb, a forgalom teljesen szabályszerűen alakult.

Az idényszerű hullámvonalon kívül a forgalmi adatok még egy fejlődési mozgást is végeznek, amely túlnyomó részt a konjunkturális viszonyoktól függ és mint ilyen emelkedő vagy csökkenő lehet. A forgalom alakulását szemléltető görbe tehát e

két mozgás hatását tükrözi vissza, aminek viszont az a következménye, hogy mindkét mozgás bizonyos mértékig torzítva jelentkezik. Általánosságban azt lehet mondani, hogy emelkedő irányzat esetén az idényszerű hullámváz csúcspontjai még jobban kiemelkednek, a hullámvölgyek viszont ellaposodnak, csökkenő irányzat esetén pedig a csúcspontok tompulnak el, a mélypontok pedig egészen kimélyülnek.

A folyó évi novemberi forgalom az októberinél csak 2.6%-kal volt kisebb és így az esés lényegesen enyhébb volt, mint amilyenre a 10 éves átlag alapján számítani lehetett volna. Ez a körülmény is azt bizonyítja, ami különben az eddigi adatok alapján ismeretes is, hogy az 1939. esztendőben a posta forgalma a lendületes fejlődés jegyében alakul.

A múlt év novemberi forgalmi eredményekkel szemben 18%-os emelkedés állapítható meg. Ennek elbírálásánál azonban figyelemmel kell lennünk arra, hogy a múlt év novemberében a felszabadult felvidéki területek postai szervei még csak igen kis forgalmat bonyolítottak le, ma már azonban az ország gazdasági életében teljes értékű szerepet játszanak. A forgalomemelkedés tehát részben a gazdasági élénkülés, másrészt azonban a területgyarapodás következménye. Ennek az utóbbinak kihatása azonban most már fokozatosan gyengül, úgyhogy a jövőben a forgalomemelkedés az előző év azonos hónapjához viszonyítva már nem lesz olyan nagy, mint amilyent eddig szinte már megszoktunk.

A postai üzletágban minden küldemény forgalma erőteljesen emelkedett. Legkisebb a forgalomemelkedés a közönséges levélpostai küldeményeknél, aminek az a magyarázata, hogy a múlt évi novemberi forgalom a felszabadulás következtében igen erős volt. Még is jegyeztük akkor, hogy valószínűleg a levélpostai forgalom az egyedüli, amely a várható forgalmat megközelíti. A postatakarékabetétforgalom a múlt év novemberéhez képest erősen csökkent, a visszafizetések száma és összege viszont nagymértékben emelkedett. Ennek főleg az európai háborúval összefüggő lélektani okai vannak. A folyó évi októberhez képest az összehasonlítás már lényegesen kedvezőbb képet mutat, mert bár a betétek összege kismértékben szin-

tén csökkent, esett a visszafizetések összege is.

A csomagforgalommal kapcsolatban említésre méltó a nemzetközi forgalom nagymértvű emelkedése. Különösen a Magyarországon feladott külföldre szóló csomagok mutatnak igen nagymértvű emelkedést, amelyet főleg az élelmiszert tartalmazó ajándéksomagok idéztek elő. Az utalványok darabszámát a már említett okokon kívül a családpénztári utalványok is növelték. Ezek darabszáma 148.000 volt, úgy hogyha ezeket figyelmen kívül hagyjuk, a befizetett postautalványok darabszáma csak kb. 12%-kal, összege pedig kb. 18%-kal haladja meg a múlt évi novemberi forgalmat.

Kedvező volt a táviró üzletág forgalmi eredménye is. A feladott táviratok darabszáma a múlt évvel szemben 18.6, a kézbesítetteké pedig 15.2%-kal emelkedett. A nemzetközi táviróforgalom kb. 23%-kal haladta meg a múlt évi forgalmat.

A távbeszélő üzletágban a számlált helyi beszélgetések nagymértvű emelkedése érdemel említést. A lebonyolított 15,338.000 helyi beszélgetés az eddig tapasztalt legnagyobb forgalmat képviseli. A távolsági forgalomban különösen a vidéken kezdeményezett, illetőleg az oda érkezett távolsági beszélgetések forgalomemelkedése jelentős. Ez természetes is, mert a visszatért Felvidék és Kárpátalja elsősorban a vidék forgalmát növelte. A nemzetközi távbeszélőforgalom 0.1%-kal csökkent.

Az eddig nyilvántartott legnagyobb létszámot mutatja a magyar rádióelőfizetők tábora is. A rádióengedélyesek száma 77.375-tel, vagyis 18.8%-kal haladta meg a múlt évi novemberi és 12.025-tel vagyis 2.5%-kal a f. évi októberi létszámot. Októberről novemberre ilyen nagymértvű szaporulat magyar viszonylatban csak egyetlen esetben, az 1928. évben fordult elő.

A kárpátaljai forgalom ebben a hónapban is emelkedett. Az általános forgalomemelkedés a f. évi májusi forgalomhoz viszonyítva 63%-nak felel meg.

*

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, mint-hogy az összeforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám erre nem alkalmas. Ebben a darabszámokban ugyanis az egyes üzletágak különböző

küldeményei és szolgáltatásai, másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző természetű szolgáltatások összeadhatása végett ezeket először közös nevezőre kellett hozni. Ez oly módon történt, hogy minden egyes szolgáltatást a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembevételével értékeltünk. Az értékelés mérőeszköze a munkaegység. A közös nevezőre, a munkaegységre hozott szolgáltatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységeiben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmasak az általános posta-, táviró-, távbeszélő- és rádióforgalom mérésére és összehasonlíthatására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyforma alapon történik. A közölt táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak. Megjegyezzük azonban, hogy ezek az adatok a személyzet által tényleg feldolgozott munkaegységek számával nem azonosak.

A munkaegységekben kifejezett forgalom a múlt év novemberéhez képest 18:0 százalékkal emelkedett. A forgalmat kife-

jező 47.3 millió munkaegység a legnagyobb forgalom, amelyet a világháborút követő időben eddig november hónapban tapasztaltunk. Az utolsó 11 év novemberének forgalmáról a következő adatok tájékoztatnak:

Év	November	Millió munkaegység
1929.	november	39.9
1930.	"	37.8
1931.	"	33.5
1932.	"	30.2
1933.	"	29.2
1934.	"	30.3
1935.	"	32.6
1936.	"	33.3
1937.	"	35.8
1938.	"	40.1
1939.	"	47.3

A feldolgozott munkaegységekből kb. 3.5 millió munkaegység a felszabadult felvidéki területekre és 0.6 millió munkaegység Kárpátaljára esett. A trianoni Csonkaországban feldolgozott munkaegységek számát tehát kb. 43.2 millió munkaegységre tehetjük.

Az egyes üzletágak szerint a legnagyobb forgalomemelkedést ebben a hónapban a postai és a rádióüzletág érte el, 19:1%-os emelkedéssel, a távbeszélő üzletág 16:9%-kal, a táviróüzletág forgalma pedig csak 8:7%-kal élénkült.

1. POSTAFORGALOM.) — 1. Trafic postal.)

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	F e l a d á s — E x p é d i t i o n										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb.	Kézi, bélé és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postafatakarék betét Caisse d'épargne Versements		Csekkbefizetés Chèques Versements		
		közön-séges ordinaires	ajánlott recom-mondés	Lettresde valeur nombre	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant		
1930.	—	422.671	15.862	661	11.362	10.653	725.039	717	47.902	18.092	2.271.761	
1931.	—	370.509	11.817	575	10.145	10.156	670.278	494	40.336	16.322	1.934.881	
1932.	—	351.739	9.288	484	8.744	9.251	565.574	416	32.782	15.094	1.659.372	
1933.	—	346.512	7.974	465	8.584	8.870	553.521	576	41.654	16.200	1.517.302	
1934.	—	413.180	7.487	424	8.791	9.304	594.449	781	55.874	17.984	1.611.906	
1935.	—	410.595	7.771	415	8.793	9.731	644.332	912	65.344	18.928	1.706.911	
1936.	—	435.933	7.568	438	9.343	9.984	676.889	1.038	75.126	20.545	1.889.945	
1937.	—	462.928	7.567	456	9.815	10.291	712.965	1.193	87.832	22.311	2.068.491	
1938.	—	501.515	8.438	457	10.668	10.900	763.665	1.045	87.619	23.318	2.280.279	
1938.	XI.	46.021	745	42	1.020	930	67.822	68	7.855	2.076	243.217	
1938.	XII.	58.920	809	43	1.369	1.099	79.024	74	8.552	2.247	251.662	
1939.	I.	46.128	851	42	915	1.009	61.887	104	9.543	2.114	192.669	
1939.	II.	42.273	811	38	895	1.003	67.701	103	8.887	1.935	197.092	
1939.	III.	54.341	926	42	1.004	1.149	70.590	95	7.367	1.973	199.837	
1939.	IV.	49.977	780	46	987	1.117	71.268	76	6.513	1.922	215.328	
1939.	V.	49.923	900	42	1.024	1.162	75.535	93	8.783	2.146	239.995	
1939.	VI.	44.763	797	42	9.0	1.172	74.679	93	8.987	2.118	212.625	
1939.	VII.	46.405	832	45	1.925	1.159	76.741	102	9.558	2.074	233.040	
1939.	VIII.	49.876	888	49	1.040	1.179	80.970	98	9.925	2.167	274.902	
1939.	IX.	51.052	1.016	47	1.121	1.196	85.370	54	4.433	2.178	275.321	
1939.	X.	50.859	1.090	48	1.239	1.290	86.648	65	6.358	2.522	280.735	
1939.	XI.	49.354	982	48	1.232	1.190	81.304	68	6.244	2.452	295.819	
1938. XII.-1939. XI. összesen:		593.871	10.682	532	12.841	13.725	911.717	1.025	95.150	25.848	2.869.025	
XII. 1938.-XI. 1939. total:												
1938. I.-XI. összesen:		445.988	7.629	413	9.300	9.796	689.633	972	79.353	21.067	2.028.331	
I.-XI 1938. total:												
1939. I.-XI. összesen:		534.951	9.873	489	11.472	12.626	832.693	951	86.598	23.601	2.617.363	
I.-XI 1939. total:												
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XI. havában 1938. XI. havához képest több (+) kevesebb (-) En nov. 1939 par rapport au mois de nov. 1938, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+3.333	+ 237	+ 6	+ 212	+ 260	+ 13.482	—	— 1.611	+ 376	+ 52.602
	0%-ban en %		+ 7.2	+ 31.8		+ 20.8	+ 28.0	+ 19.9	—	— 20.5	+ 18.1	+ 21.6
	1939. I.-XI. időszak- ban 1938. I.-XI. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-nov. 1939 par raport aux mois de janv.-nov. 1938 en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+	+		+	+	+143.060	— 21	+ 7.245	+	+ 589.032
	0%-ban en %		+ 19.9	+ 29.4	+ 18.4	+ 23.4	+ 28.9	+ 20.7	— 2.2	+ 9.1	+ 12.0	+ 29.0

1) Az 1939. évi adatok ideiglenesek.

Les chiffres se rapportant à l'année 1939 sont provisoires.

1. POSTAFORGALOM (folytatás). — 1. Trafic postal (suite).

E g y s é g: 1000 drb., összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	K é z b e s i t é s — R e m i s e										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb.	Kézi, belfél és sommás drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne Payements		Csekk-kifizetés Chèques Payements		
		közön- séges ordinaires	ajánlott recom- mandés	Lettres de valeur nombre	drb. Colis nombre	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1930.	—	425.761	16.794	726	12.390	10.577	719.870	376	20.852	3.373	1.036.937	
1931.	—	373.517	12.442	637	10.687	10.015	663.752	295	25.646	3.275	967.490	
1932.	—	353.134	9.739	536	8.968	9.241	570.104	236	18.316	3.259	785.987	
1933.	—	345.768	8.172	506	8.776	8.938	555.883	280	21.472	3.373	698.973	
1934.	—	416.564	7.653	481	8.890	9.356	595.623	367	28.707	3.223	658.944	
1935.	—	412.321	7.790	471	8.814	9.775	645.247	462	37.928	3.399	662.144	
1936.	—	440.026	7.653	455	9.373	10.026	678.059	543	44.507	3.525	684.812	
1937.	—	466.077	7.641	485	9.924	10.367	716.475	591	48.925	3.839	749.352	
1938.	—	505.424	8.421	498	10.758	11.015	768.161	644	65.238	4.052	885.470	
1938.	XI.	46.202	746	45	1.010	912	55.653	31	2.668	304	82.502	
1938.	XII.	59.134	812	52	1.371	1.148	91.355	39	3.262	436	108.110	
1939.	I.	46.288	895	47	906	968	59.067	37	3.091	401	64.788	
1939.	II.	42.416	826	43	892	1.018	68.938	40	3.479	425	72.857	
1939.	III.	54.483	950	48	1.002	1.125	70.953	51	4.929	442	91.884	
1939.	IV.	50.153	793	58	1.014	1.110	71.259	47	4.128	452	84.821	
1939.	V.	50.108	914	49	1.021	1.173	75.844	47	3.877	445	83.009	
1939.	VI.	44.924	792	48	981	1.104	74.496	48	4.314	453	92.226	
1939.	VII.	47.981	874	49	1.051	1.202	78.690	47	4.524	481	90.568	
1939.	VIII.	50.059	924	54	1.048	1.167	80.797	57	7.019	448	93.972	
1939.	IX.	51.215	1.058	52	1.149	1.213	99.843	59	9.662	515	116.536	
1939.	X.	50.996	1.168	52	1.235	1.274	86.405	40	4.194	518	102.413	
1939.	XI.	49.548	1.038	51	1.216	1.152	69.318	42	3.954	452	82.282	
1938. XII. — 1939. XI. összesen:		597.275	11.044	603	12.886	13.654	926.695	554	56.433	5.468	1.083.466	
XII. 1938. — XI. 1939. total:												
1938. I. — XI. összesen:		448.651	7.633	455	9.261	9.853	683.117	605	62.010	3.616	777.325	
I. — XI. 1938. total:												
1939. I. — XI. összesen:		538.141	10.232	551	11.515	12.506	835.340	515	53.171	5.032	975.356	
I. — XI. 1939. total:												
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XI. havában 1938. XI. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+									
	En nov. 1939 par rapport au mois de nov. 1938, en plus (+), en moins (-)	0/0-ban en 0/0	+ 3.346	+ 292	+ 6	+ 206	+ 240	+ 13.665	+ 11	+ 1.286	+ 148	- 220
			+ 7.2	+ 39.1	+	+ 20.4	+ 26.3	+ 24.6	+ 35.5	+ 48.2	+ 48.7	- 0.3
					13.3							
1939. I. — XI. időszakban 1938. I. — XI. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	
En janv. — nov. 1939 par rapport aux mois de janv. — nov. 1938, en plus (+), en moins (-)	0/0-ban en 0/0	+ 89.490	+ 2.549	+ 96	+ 2.254	+ 2.653	+ 152.223	- 90	- 8.839	+ 1.416	+ 198.031	
		+ 19.9	+ 33.2	+	+ 24.3	+ 26.9	+ 22.3	- 14.9	- 14.3	+ 39.2	+ 25.5	
				21.1								

2. TAVIRÓFORGALOM¹⁾ — 2. Trafic télégraphique
3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM¹⁾ — 3. Trafic téléphonique

Év Année	Hó Mois	Távíró Télégraphe		Távbeszélő — Téléphone							
		Távíratok ezer drb. Télégrammes, nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques				Közvetlen összeköttetések száma Raccordements directs nombre	Számlált helyi beszélgetések száma ezrekben Conversations locales complètes nombre en milliers		
				hálózatok szerint dans le réseau			összesen total		bpesti egységek dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total
		feladás dépôt	kézbesítés remise	falurendszertől és 200 előfizetőnél nagyobb système rural et plus de 200 abonnés	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés	bpesti egységek hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest					
1930.	—	3.404	3.715	46.601	35.618	82.219	2.212	103.890	—	103.890	
1931.	—	2.599	3.253	47.095	33.840	80.935	2.376	106.946	14.189	121.135	
1932.	—	2.066	2.735	46.884	32.415	79.299	2.196	107.564	13.867	121.431	
1933.	—	1.894	2.576	47.962	31.109	79.071	2.207	107.146	12.801	119.947	
1934.	—	1.873	2.557	53.338	34.354	87.692	2.303	111.898	11.911	123.809	
1935.	—	1.903	2.573	58.339	15.088	18.723	2.257	121.980	12.944	134.924	
1936.	—	1.947	2.607	63.537	16.699	22.218	2.155	127.933	14.261	142.194	
1937.	—	2.133	2.820	70.325	18.165	23.290	2.117	134.885	16.358	151.243	
1938.	—	2.439	3.150	75.128	21.331	27.316	2.201	141.263	18.117	159.380	
1938.	XI.	226	289	74.543	20.862	26.212	2.186	12.238	1.567	13.805	
1938.	XII.	233	302	75.128	21.331	27.316	2.201	12.133	1.585	13.718	
1939.	I.	207	277	75.460	21.607	27.078	2.228	12.826	1.737	14.563	
1939.	II.	185	246	75.661	21.695	27.135	2.229	12.219	1.681	13.900	
1939.	III.	236	309	75.941	21.812	27.523	2.240	11.215	1.574	12.789	
1939.	IV.	222	293	76.134	21.689	28.531	2.267	12.353	1.821	14.174	
1939.	V.	264	331	76.279	22.305	28.802	2.316	12.705	1.693	14.398	
1939.	VI.	254	321	77.141	22.675	28.169	2.310	12.652	1.763	14.415	
1939.	VII.	282	349	77.380	22.902	28.355	2.318	12.119	1.745	13.864	
1939.	VIII.	341	413	77.514	23.694	28.054	2.320	11.110	1.729	12.839	
1939.	IX.	290	364	78.180	23.936	28.317	2.330	12.963	1.919	14.882	
1939.	X.	282	349	78.728	24.363	28.281	2.303	12.919	1.871	14.790	
1939.	XI.	268	333	79.332	24.502	28.463	2.344	13.338	2.000	15.338	
1938. XII.-1939. XI. összesen: XII. 1938.-XI. 1939. total:		3.064	3.887	—	—	—	—	148.552	21.118	169.670	
1938. I.-XI. összesen: I-XI. 1938. total:		2.182	2.848	—	—	—	—	129.196	16.491	145.687	
1939. I.-XI. összesen: I-XI. 1939. total:		2.831	3.585	—	—	—	—	136.419	19.533	155.952	
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XI. havában 1938. XI. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg en nombre	+ 42 + 44	+ 4.789	+ 3.640	+ 2.251	10.680	+ 158	+ 1.100	+ 433	+ 1.533
	En nov. 1939 par rapport au mois de nov. 1938, en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+ 18.6 + 15.2	+ 6.4	+ 17.4	+ 8.6	+ 8.8	+ 7.2	+ 9.0	+ 27.6	+ 11.1
	1939. I.-XI. időszak- ban 1938. I.-XI. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg en nombre	+ 649 + 737	—	—	—	—	—	+ 7.223	+ 3.042	10.265
	En janv.-nov 1939 par rapport aux mois de janv.-nov. 1938, en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+ 29.7 + 25.9	—	—	—	—	—	+ 5.6	+ 18.4	+ 7.0

1) Az 1939. évi adatok ideiglenesek.

Les chiffres se rapportant à l'année 1939 sont provisoires.

3. TÁVBESZÉLFORGALOM (folytatás). — 3. Taphic téléphonique (suite).

4. RADIÓELŐFIZETŐK. — 4. Nombre des abonnés de radio.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone							Rádió Radiodiffusion			
		Közpon- tlok száma Nombre des centales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers						Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés			
			kezdéményezett départ			érkezett arrivée			Buda- pesten á Budapest	vidéken en province	összesen total	
			bpesti egységes hálózat- ban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total	bpesti egységes hálózat- ban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total				
1930.	—	1.426	1.431	3.363	4.794	1.391	3.301	4.692	108.161	199.748	307.909	
1931.	—	1.445	1.285	3.094	4.379	1.281	3.004	4.285	111.774	213.258	325.032	
1932.	—	1.446	1.183	2.558	3.741	1.138	2.479	3.617	113.360	208.616	321.976	
1933.	—	1.465	1.145	2.345	3.490	1.059	2.306	3.365	115.114	213.065	328.179	
1934.	—	1.494	1.157	2.467	3.624	1.081	2.426	3.507	118.010	222.107	340.117	
1935.	—	1.524	1.249	2.863	4.112	1.152	2.822	3.974	122.676	230.231	352.907	
1936.	—	1.550	1.287	2.972	4.259	1.206	2.932	4.138	127.540	237.814	365.354	
1937.	—	1.613	1.346	3.365	4.711	1.267	3.327	4.594	134.465	249.040	383.505	
1938.	—	1.861	1.501	4.142	5.643	1.389	4.099	5.488	145.316	273.917	419.233	
1938.	XI.	1.774	128	370	498	117	364	481	142.854	268.614	411.468	
1938.	XII.	1.861	125	376	501	116	367	483	145.316	273.899	419.215	
1939.	I.	1.862	123	353	476	112	350	462	147.605	305.046	452.651	
1939.	II.	1.862	125	328	453	112	330	442	148.981	312.978	461.959	
1939.	III.	1.862	116	395	511	104	400	504	149.067	316.443	465.510	
1939.	IV.	1.926	145	403	548	130	407	537	149.471	318.526	467.997	
1939.	V.	1.930	139	510	649	129	512	641	149.427	318.757	468.184	
1939.	VI.	1.930	146	462	608	140	461	601	149.303	321.031	470.334	
1939.	VII.	1.932	154	511	665	151	491	642	148.727	319.563	468.290	
1939.	VIII.	1.934	164	554	718	154	548	702	148.260	319.660	467.920	
1939.	IX.	1.937	181	535	716	171	552	723	149.239	321.691	470.930	
1939.	X.	1.938	149	527	676	143	542	685	150.598	326.220	476.818	
1939.	XI.	1.939	152	505	657	146	529	675	154.797	334.046	488.843	
1938 XII. -1939. XI. összesen: 1938. XII.-XI. 1939. total:		—	1.719	5.459	7.178	1.608	5.489	7.097	—	—	—	
1938. I.-XI. összesen: I.-XI. 1938. total:		—	1.377	3.763	5.140	1.272	3.731	5.003	—	—	—	
1939. I.-XI. összesen: I.-XI. 1939. total:		—	1.594	5.083	6.677	1.492	5.122	6.614	—	—	—	
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XI. havában 1938. XI. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 165	+ 24	+ 135	+ 159	+ 29	+ 165	+ 194	+ 11.943	+ 65.432	+ 77.375
	En nov. 1939 par rapport au mois nov. 1938, en plus (+) en moins (-)	‰-ban en ‰	+ 9.3	+ 18.7	+ 36.5	+ 31.9	+ 24.8	+ 45.3	+ 40.3	+ 8.4	+ 24.4	+ 18.8
	1939. I.-XI. időszak- ban 1938. I.-XI. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	—	+ 217	+ 1.320	+ 1.537	+ 220	+ 1.391	+ 1.611	—	—	—
	En janv.-nov. 1939 par rapport aux mois de janv.-nov. 1938, en plus (+) en moins (-)	‰-ban en ‰	—	+ 15.8	+ 35.1	+ 29.9	+ 17.3	+ 37.3	+ 32.2	—	—	—

5. A FORGALOM MUNKAEGYSÉGEKBEK — 5. Le trafic en unités de travail

E g y s é g: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma drb: — Nombre des unités de travail:												
		Kincstári postahivataloknál Bureaux d'Etat					Postamesteri hivataloknál és ügynökségeknél Bureaux des maîtres de poste et agences							
		posta poste	távíró télé- graphe	távbe- szélő téléphone	rádió radio	összesen total		posta poste	távíró télé- graphe	távbe- szélő téléphone	rádió radio	összesen total		
						drb nombre	o/o					drb. nombre	o/o	
1930.	—	186.223	27.761	105.715	5.953	325.652	71.3	98.809	11.325	16.843	3.891	130.868	28.7	
1931.	—	161.075	22.657	103.432	6.494	293.658	72.7	80.932	9.792	15.387	4.234	110.345	27.3	
1932.	—	135.946	17.848	97.845	6.900	258.539	72.9	70.612	7.847	13.667	4.174	96.300	27.1	
1933.	—	129.388	16.501	95.047	6.774	247.710	72.6	69.057	7.049	13.326	3.912	93.344	27.4	
1934.	—	130.711	16.294	99.131	7.185	253.321	72.3	71.557	6.974	14.471	4.052	97.054	27.7	
1935.	—	132.288	16.663	108.581	7.516	265.048	72.0	74.560	7.130	17.197	4.155	103.042	28.0	
1936.	—	137.907	17.822	114.310	7.804	277.843	71.6	79.933	7.327	18.430	4.251	109.941	28.4	
1937.	—	143.639	19.595	121.662	8.216	293.112	71.1	85.416	8.007	21.218	4.386	119.027	28.9	
1938.	—	154.737	22.137	130.275	8.933	316.082	70.7	91.743	9.252	25.526	4.446	130.967	29.3	
1938.	XI.	14.134	2.086	11.366	765	28.351	70.0	8.310	839	2.218	387	11.754	29.3	
1938.	XII.	17.326	2.275	11.379	777	31.757	71.7	10.080	866	2.241	397	13.584	30.0	
1939.	I.	14.001	1.998	11.772	834	28.605	71.4	17.859	797	2.191	433	11.280	28.3	
1939.	II.	13.656	1.556	11.368	891	27.471	69.7	7.897	647	2.054	428	11.026	28.6	
1939.	III.	15.058	2.013	10.805	893	28.769	72.2	8.881	811	2.416	416	12.524	30.3	
1939.	IV.	14.870	1.899	11.920	889	29.578	71.1	7.808	787	2.347	419	11.361	27.8	
1939.	V.	15.623	2.122	12.194	908	30.847	71.8	8.270	908	2.918	417	12.513	28.9	
1939.	VI.	14.984	2.093	12.260	900	30.237	70.3	7.870	900	2.673	411	11.854	28.2	
1939.	VII.	15.393	2.304	12.011	896	30.604	69.0	8.544	1.030	2.944	411	12.929	29.7	
1939.	VIII.	15.878	2.775	11.553	895	31.101	70.4	9.145	1.219	3.201	410	13.975	31.0	
1939.	IX.	16.868	2.411	12.977	938	33.194	69.6	9.445	1.064	3.003	413	13.925	29.6	
1939.	X.	18.103	2.334	12.661	981	34.079	70.1	10.020	1.038	3.072	399	14.529	29.9	
1939.	XI.	17.484	2.237	12.991	985	33.697	71.2	9.418	942	2.895	387	13.642	28.8	
1938. XII. - 1939. XI. összesen: XII. 1938. XI. 1939. total:		189.244	26.017	143.891	10.787	369.939	70.7	105.237	11.009	31.955	4.941	153.142	29.3	
1938. I.-XI. összesen: I.-XI. 1938. total:		137.078	19.862	118.896	8.156	283.992	70.7	81.987	8.388	23.285	4.047	117.707	29.3	
1939. I.-XI. összesen: I.-XI. 1939. total:		171.918	23.742	132.512	10.010	338.182	70.8	95.157	10.143	29.714	4.544	139.558	29.2	
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XI. havában 1938. XI. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+3.350	+151	+1.625	+220	+5.346	—	+1.08	+103	+677	—	+1.888	—
	En nov. 1939 par rapport au mois de nov. 1938, en plus (+), en moins (-)	o/o-ban en o/o	+23.7	+7.2	+14.3	+28.8	+18.9	—	+13.3	+12.3	+30.5	—	+16.1	—
	1939. I.-XI. időszakban 1938. I.-XI. időszakaého képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+34.840	+3.880	+13.616	+1.854	+54.190	—	+13.170	+1.755	+6.429	+497	+21.851	—
	En v.-nov. 1939 p pport aux mois de janv.-nov. 1938, en (+), en moins (-)	o/o-ban en o/o	+25.4	+19.5	+11.5	+22.7	+19.1	—	+16.1	+20.9	+27.6	+12.3	+18.6	—

5. A FORGALOM MUNKAEGYSÉGEKBE (folytatás).
5. Le trafic en unités de travail. (suite)

Egység: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services:									
		Posta Poste		Távíró Télégraphe		Távbeszélő Téléphone		Rádió Radio		Összesen drb. total nombre	
		drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o		
1930.	—	285.032	62.4	39.086	8.6	122.558	26.8	9.844	2.2	456.520	
1931.	—	242.007	59.9	32.449	8.0	118.819	29.4	10.728	2.7	404.003	
1932.	—	206.558	58.3	25.695	7.2	111.512	31.4	11.074	3.1	354.839	
1933.	—	193.445	58.2	23.550	6.9	108.373	31.8	10.686	3.1	341.054	
1934.	—	202.268	57.8	23.268	6.6	113.602	32.4	11.237	3.2	350.375	
1935.	—	206.848	56.2	23.793	6.5	125.778	34.2	11.671	3.1	368.090	
1936.	—	217.840	56.2	25.149	6.5	132.740	34.2	12.055	3.1	387.784	
1937.	—	229.055	55.6	27.602	6.7	142.880	34.7	12.602	3.0	412.139	
1938.	—	246.480	55.1	31.389	7.0	155.801	34.9	13.379	3.0	447.049	
1938.	XI.	22.444	56.0	2.925	7.3	13.584	33.8	1.152	2.9	40.105	
1938.	XII.	27.406	60.4	3.141	6.9	13.620	30.1	1.174	2.6	45.341	
1939.	I.	21.860	54.8	2.795	7.0	13.963	35.0	1.267	3.2	39.885	
1939.	II.	21.553	56.0	2.203	5.7	13.422	34.9	1.319	3.4	38.497	
1939.	III.	23.939	58.0	2.824	6.8	13.221	32.0	1.309	3.2	41.293	
1939.	IV.	22.678	55.4	2.686	6.6	14.267	34.8	1.308	3.2	40.939	
1939.	V.	23.893	55.1	3.030	7.0	15.112	34.9	1.325	3.0	43.360	
1939.	VI.	22.854	54.3	2.993	7.1	14.933	35.5	1.311	3.1	42.091	
1939.	VII.	23.937	55.0	3.334	7.7	14.955	34.3	1.307	3.0	43.533	
1939.	VIII.	25.023	55.5	3.994	8.9	14.754	32.7	1.305	2.9	45.076	
1939.	IX.	26.313	55.	3.475	7.4	15.980	33.9	1.351	2.9	47.119	
1939.	X.	28.123	57.9	3.372	6.9	15.733	32.4	1.380	2.8	48.608	
1939.	XI.	26.902	56.8	3.179	6.7	15.886	33.6	1.372	2.9	47.339	
1938. XII.-1939. XI. összesen: XII 1938.-XI. 1939. total:		294.481	56.3	37.026	7.1	175.846	33.6	15.728	3.0	523.081	
1938. I.-XI. összesen: I-XI. 1938. total:		219.065	54.6	28.250	7.0	142.181	35.4	12.203	3.0	401.699	
1939. I.-XI. összesen: I-XI. 1938. total:		267.075	55.9	33.885	7.1	162.226	34.0	14.554	3.0	477.740	
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XI. havában 1938. XI. havához képestöbb (+) kevesebb (-) En nov. 1939 par rapport au mois de nov. 1938 en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 4.458	—	+ 254	—	+ 2.302	—	+ 220	—	+ 7.234
		o/o-ban en o/o	+ 19.9	—	+ 8.7	—	+ 16.9	—	+ 19.1	—	+ 18.0
	1939. I.-XI. időszak- ban 1938. I.-XI. időszakához képestöbb (+) kevesebb (-) En janv.-nov. 1939 par rapport aux mois de janv.-nov. 1938, en plus (+) en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 48.010	—	+ 5.635	—	+ 20.045	—	+ 2.351	—	+ 76.041
		o/o-ban en o/o	+ 21.9	—	+ 19.9	—	+ 14.1	—	+ 19.3	—	+ 18.9

6. KÁRPÁTALJA FORGALMA. — 6. Le trafic de la Subcarpathie.

a) Postaforgalom. — a) Trafic postal.

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	F e l a d á s — E x p é d i t i o n									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne versements		Csekkbefizetés Chèques versements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recom-mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1939.	IV.	695	12	1	14	13	869	— 1)	5	4	1.476
1939.	V.	376	12	1	6	16	992	— 2)	4	12	2.281
1939.	VI.	435	11	1	7	16	912	— 3)	15	15	2.533
1939.	VII.	492	13	1	7	18	1022	— 4)	28	18	2.723
1939.	VIII.	560	14	1	9	19	1.049	— 5)	28	23	3.364
1939.	IX.	492	13	1	9	17	1.020	— 6)	26	23	3.514
1939.	X.	547	17	1	14	21	1.384	1	69	29	5.060
1939.	XI.	549	19	1	16	22	1.446	1	79	34	4.916

1) 69; 2) 79; 3) 128; 4) 270; 5) 317; 6) 313 drb.

a) Postaforgalom. (folytatás). — a) Trafic postal (suite).

Év Année	Hó Mois	K é z b e s i t é s — R e m i s e									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne payements		Csekk-kifizetés Chèques payements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recom-mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1939.	IV.	—	16	2	16	7	807	— 1)	7	1	545
1939.	V.	—	13	1	24	12	1.447	— 2)	8	2	1.120
1939.	VI.	—	13	1	22	14	1.661	— 3)	10	8	1.952
1939.	VII.	—	15	1	26	14	1.841	— 4)	17	8	1.920
1939.	VIII.	—	15	1	28	16	1.833	— 5)	21	9	2.907
1939.	IX.	—	16	1	26	17	2.373	— 6)	38	11	3.316
1939.	X.	—	19	1	30	17	2.080	— 7)	24	12	2.910
1939.	XI.	—	19	1	36	22	2.306	1	107	12	2.922

1) 81; 2) 46; 3) 87; 4) 116; 5) 136; 6) 114; 7) 429; 8) 477 drb.

b) Táviróforgalom. — b) Trafic télégraphique.

c) Távbeszélőforgalom. — c) Trafic téléphonique.

Év Année	Hó Mois	Táviró — Télégraphe		T á v b e s z é l ő — T é l é p h o n e			
		Táviratok ezer darab Télégrammes nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques			Számított helyi beszélgetések száma ezrekben Conversations locales complètes nombre en milliers
		feladás dépôt	kézbesítés remise	hálózatok szerint — dans le réseau		összesen total	
				fatelenszerű és 200 előfizetőnél nagyobb syst. rural et plus de 200 abonnés	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés		
1939.	IV.	2	5	—	598	598	—
1939.	V.	5	7	—	612	612	—
1939.	VI.	6	7	—	624	624	—
1939.	VII.	7	9	—	628	628	—
1939.	VIII.	8	9	—	670	670	—
1939.	IX.	6	8	—	685	685	—
1939.	X.	7	9	—	706	706	—
1939.	XI.	7	9	—	721	721	—

A posta forgalma.

c) Távbeszélőforgalom (folytatás). — c) Trafic téléphonique (suite).
d) Rádióelőfizetők. — d) Radiodiffusion.

Év Année	Hó Mois	T á v b e s z é l ő — T é l é p h o n e			Rádió — Radiodiffusion
		Központok száma Nombre des centrales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers		Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés
			kezdeményezett départ	érkezett arrivée	
1939.	IV.	63	5	5	—
1939.	V.	72	14	12	—
1939.	VI.	72	13	12	3.079
1939.	VII.	72	14	13	3.230
1939.	VIII.	72	15	14	3.321
1939.	IX.	72	16	15	3.520
1939.	X.	72	18	16	3.708
1939.	XI.	72	18	16	3.904

e) A forgalom munkaegységekben. — e) Le trafic en unités de travail.
Egység: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services				
		Posta Poste	Távíró Télégraphe	Távbeszélő Téléphone	Rádió Radio	Összesen Total
		drb. nombre	drb. nombre	drb. nombre	drb. nombre	drb. nombre
1939.	IV.	192	27	59	—	278
1939.	V.	217	44	110	—	371
1939.	VI.	240	47	108	8	403
1939.	VII.	276	59	118	9	462
1939.	VIII.	305	70	127	9	511
1939.	IX.	301	54	129	10	494
1939.	X.	351	62	143	10	566
1939.	XI.	388	64	144	11	607

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Afrika

Az afrikai postaszolgálat berendezéseit a földrajzi viszonyokon felül elsősorban a lakosság eloszlása határozza meg. Ez nagyon egyenlőtlen. Legélénkebb a postaforgalom Algirban, Egyiptomban és a Dél-afrikai Államszövetség államaiban, ahol a népsűrűség a legnagyobb, s ahol a legtöbb európai él. Az afrikai kontinens és az európai között a postaforgalom sok esetben túlhaladja az egyes afrikai országok belső postaforgalmát. Érdekes jelenség az is, hogy Európából Afrikába sokkal több levél érkezik, mint onnan Európába, s még nagyobb ez az aránytalanság a csomagoknál. Az Afrikába küldött csomagok nagy része utánvételes. A postaszállítás legfőbb eszközei: a vasút, a gépkocsi és a repülőgép. A vasútépítés az utolsó 25 évben lassan fejlődött, mert a nagy építési költség miatt csak a sűrűn lakott helyeken szétterjed. Ezzel szemben rendkívül nagy fejlődésnek indult az útépítés. Az úthálózat s ezzel kapcsolatban a gépkocsiközlekedés ma már behalózza az egész kontinenst. Sok főútvonal aszfaltozott. A kevéssé járt útvonalakon csak a keréknyomokat építik ki (Strips roads). Ezekben a közlekedés jó, csak a kitérés nehéz. Sok vidéken menetrendszerű postagépkocsijárat közlekedik: így Algir és Nigéria között. Postaautó-járat köti össze a nagyobb hivatalokat, a vasút- és hajóállomásokat az országok belsejével. Bár minden vasút szállít postát, a postaszállítás főeszköze ma már a gépkocsi.

Ezenfelül, különösen nagy távolságokra, rendkívüli fontosságú Afrikában a légi-szállítás mely ma már az egész kontinenst behalózza. Az angol „Imperial Airways” légitársaság gépei Londont Cape-Town-nal kötik össze, a vonal elágazásai Acrába, Nairobia és Windhukba vezetnek. Az olasz „Ala Littoria” gépei Addis Abebbába repülnek. A vonalnak elágazása van Mogadiscloba és Djiboutiba. A franciák és a belgák a Marseille-Kongó-Madagas-

kár útvonalon tartanak fenn légiközlekedést, a francia és német délamerikai gépek pedig az Acrába, Bathurstba és Freetownba szóló légiküldeményeket is szállítják. Számos légitársaság járatokat tart fenn az egyes afrikai országok között. A légi posta elsősorban levelezést szállít.

A pénzközvetítő (utalvány, csekk) forgalom Afrikában csekély. A postatakarékszolgálatot azonban a bennszülöttek kedvelik.

Az afrikai postaszolgálat ellátását megnehezíti a személyzeti kérdés. Az európai személyzet mindig kevés. A bennszülött pedig nem eléggé megfelelő munkaerő. Nehezen képezhető és csak egyszerűbb, nagyobb felelősséggel nem járó, munkára alkalmazható. Pénzkezeléshez nem eléggé megbízható, felügyeleti, vagy igazgatási munkakörben egyáltalán nem felel meg. Ezért a bennszülötteket csupán kézbesítőként, a vonalépítésnél és felügyeletnél, mozgópostán és általában alacsony munkakörben alkalmazzák. (D. P. 1939:44).

Székely.

Ausztrália

Ausztráliában a postai szállító

és kézbesítő szolgálat eszközei igen változatosak. Nagy távolságokra a küldeményeket, úgy, mint Európában, vasúton és repülőgépen szállítják. A forgalmi útvonalakon kívül eső helyekre azonban a szállítás és kézbesítés gépkocsin, lóháton, vagy számárhátton történik. Némely sivatagi területen faluzó levélhordó látja el a kézbesítő szolgálatot, aki csak havonta egyszer megy végig járásában. A legsajátságosabb módon történik a szállítás délausztráliai Horseshoe Bend és Hermansberg Mission Station közt. Itt a posta teveháton teszi meg a 200 kilométeres utat. Ez az egyetlen teveposta, amelyet korszerű postalgazgatás tart üzemben. (Post-Zeischrift 1939:5.)

Székely.

Németország

A postadíjak visszatérítésének kérdése a német postán.

(A hammi Oberlandesgericht 1939. február 3-i 6 U 254/1938. számú ítélete.)

Egy hammi szállítócég 1937 december 29. és 31-e között 183.500 darab készpénzzel bérmentesített nyomtatványt adott postára s ezért 55.005 R.M. postadíjat rótt le. Újévi jókívánások alakjába öltöztetett reklámról volt szó. A nyomtatvány négy oldalból állott; az első oldalom volt: „Üdvözet Wesfáliából”; a második oldalon ez állt: „és a legjobb kívánások szerencsés és sikeres újévéhez”; alatta pedig a feladó cég neve.

A felperes azt állította, hogy a hammi postahivatal a küldeményeket hosszabb ideig feldolgozatlanul heverni hagyta ennek következtében a jókívánások legnagyobb része tekintélyes késedelemmel jutott a címzetek kezéhez. Az ő (felperes) célja kifejezetten az volt, hogy előzékenységét vevőkörével szemben pontosan újévkor bizonyítsa be. A késedelmes továbbítás miatt a vevőközönség állítólag rossz benyomást szerzett a feladóról, mert mindenki, aki az üdvözlöt kapta, azt volt kénytelen hinní, hogy a feladónál nem gyorsan és megbízhatóan, hanem lassan és rendetlenül dolgoznak. A felperes ezenkívül azt állította, hogy az ilyen késedelmes továbbítás nem tekinthető a postát terhelő szállítási kötelezettség teljesítésének, mert a forgalmi felfogás az ilyen késedelmes továbbítást „nemteljesítés”-nek tekinti.

A felperes kifejtette továbbá, hogy a posta és a postai berendezések igénybevevői között a levéltovábbítás tekintetében magánjogi szerződés jön létre. Utalással a Postordnung IV. 51. §-ra, mely szerint a posta a postaküldemények elveszése vagy megsérülése esetén a postadíjat köteles visszatéríteni, a felperes a lerótt postadíjakból 1000 R.M. nagyságú összeg visszatérítését igényelte.

A német birodalmi posta a kereset elutasítását kérte. Kétségbevonta azt, hogy a nyomtatványok továbbítása tetemes késedelmet szenvedett. A küldemények szétosztását a rosszul olvasható írás megnehezítette, s a továbbítás sok esetben csak hosszabb keresés mellett volt lehetséges. 30.000 küldeményt még Szilveszter előtt továbbítottak, a többi január első napjai-

ban került továbbításra. Újév előtti napon Hamm postahivatalnál nagy forgalom volt, a postahivatal telefonon figyelmeztette is a céget, hogy lehetetlen lesz nagytömegű feladása anyagát kellő időben az újévi szolgálat tartama alatt továbbítani, ha megfelelő időpontban fel nem adják. A német posta úgy vélekedett, hogy továbbítási kötelezettségének eleget tett s a visszatérítés iránti kereset elutasítását javasolta, mert a Postordnung 6. §-a szerint a közönséges levélforgalomban minden kártérítési igény ki van zárva.

A felperes hangsúlyozta, hogy a Postordnung 6. §-a alapján nem kárigényt akar érvényesíteni; az ő igénye a postadíjaknak a szállítási kötelezettség „nemteljesítése” miatti visszatérítésre irányul.

A keresetet a Landgericht elutasította. Az Oberlandesgericht előtti fellebbezés is sikertelen maradt.

Indokolás:

Indokolt lenne a lerótt díjak visszatérítése végett a felperes által érvényesített igény, ha a német posta az őt terhelő kötelezettséget, a felperes által feladott nyomtatványok továbbítását nem teljesítette volna. A lerótt díjösszegek ugyanis hivatalból vagy kérelemre visszatérítettek, ha a posta az őt terhelő szállítási kötelezettséget nem teljesítette, feltéve, hogy a Postordnung a visszatérítést egészben, vagy részben kifejezetten nem tagadja meg. Az ilyen „nemteljesítés” miatti díjvisszatérítésre irányuló igény természete szerint különbözik a kár megtérítésére irányuló igénytől. Az ilyen visszatérítési igény nyilvánjogi jellege ellenére is peresíthető lenne rendes eljárás útján.

A felperes azt állította, hogy a posta nem teljesítette szállítási kötelezettségét, mert az újévi jókívánásoknak újév után néhány nappal történt kézbesítése „nemteljesítés”-nek tekintendő; a forgalmi felfogás ugyanis felperes szerint a késői továbbítást nemteljesítésnek tekinti. A felperesnek ez az álláspontja helytelen. A posta a nála feladott 183.500 darab nyomtatványt a címzeteknek kézbesítette, vagy megkísérelte kézbesíteni. Ezzel teljesítette szállítási kötelezettségét. A posta még akkor is teljesítette szállítási kötelezettségét, ha az újévi jókívánások tekintélyes része csak újév után néhány nappal érkezett a címzetekhez. Ebben az esetben a késedelem kétségtelenül fogyatékosága

volt a továbbításnak. A valóban megtörtént kézbesítés tényét azonban a késés körülménye meg nem történte nem teheti.

Felperesnek az a vélekedése, hogy a forgalmi felfogás az ilyen elkésett kézbesítést nem tekinti a postát terhelő szállítási kötelezettség teljesítésének, tévedésen alapul. A tapasztalati tény sokkal inkább az, hogy a címzett a tetemes késedelemmel érkező újívi jókívánságot is még mindig átveszi, s hogy ezenkívül a címzett a késéssel kapcsolatban a legközelebb fekvő eshetőségre gondol: „A postaforgalom az újévkor rendszeresen fellépő tömegforgalom miatt torlódást szenvedett.” Tehát nem úgy áll a helyzet, ahogy felperes állítja: hogy a címzett a jókívánságok elkészését minden további nélkül a feladó terhére írja, vagy talán a késés miatt a feladó rendetlen üzletvezetésére következtet.

Az az üzletfél is, aki a hozzá intézett jókívánság késedelmes kézbesítésére a felperes figyelmét felhívta, a neki szánt üdvözlöt átvette; mellékelt levele szerint pedig a késedelemben nem a felperest, hanem a postát tartotta hibásnak. Alap nélküli való tehát a felperesnek az a semmivel sem indokolt állítása, hogy a forgalmi felfogás szerint az újívi jókívánságok elkésett kézbesítése a szállítási kötelezettség nemteljesítésének tekintendő. A felperes tehát az általa emelt visszakövetelési igényt a nemteljesítésre nem alapíthatja.

Hasonlóképpen nem érvényesíthető a felperes által peresített visszakövetelési igény a Postordnung 51. §-a alapján sem, mert e szakaszban a postaszállítás alatt kimutathatóan elveszett, vgy megsérült küldeményekért való díjvisszatérítésről van szó.

Ha a felperes a díjak visszafizetésére vonatkozó igényét kifejezetten mint visszakövetelési igényt érvényesíti, ezt szemmel láthatólag azért teszi, mert ő maga is elismeri, hogy a Postordnung 6. §-a alapján levelek és nyomtatványok késedelmes szállítása esetén kártérítési kötelezettség nem áll fenn. Ha a Postordnungnak ez a rendelkezése a felperes keresetével nem állna szemben, igényét a felperes is mint kártérítést óhajtaná érvényesíteni. Kitűnik ez abból, hogy a felperes igényét a Polgári Törvénykönyv (BGB.) 839. §-ára is alapította. De a kereset ezzel sincs megalapozva. A Reichsgericht ugyanis 1938. május 13-ai III. 167/37 JW. 38, 2668 számú döntésében eddigi álláspontjának feladá-

sával kimondta, hogy a posta egész tevékenységi területe, amely a levéltovábbítással összefüggő feladatok ellátására vonatkozik, nyilvánjogi jellegű. A Reichsgericht e határozatának meghozatalánál a kizárólagos szállítási jogra és szállítási kényszerre, továbbá a postatitokra, végül a postadíjak közigazgatási úton való kényszerbehajtásának lehetőségére támaszkodott.

A Reichsgericht kifejti, hogy a posta a levélszállításnál a postát igénybevevőkkel nem nyereszkeskedő magánjogi ügyletre törekedő magánvállalkozóként, hanem az államszolgálat hordozójaként áll szemben, s a birodalom postafelsőjogát hatósági és gondoskodási tevékenységben, illetve hatósági jogkörben juttatja kifejezésre. A posta azonkívül a népközösségnek szolgáló feladatot tölt be a neki juttatott hatáskörrel.

Mivel ilyenképpen a posta és a szolgáltatást igénybevevők közötti viszony a levélszállítás tekintetében közjogi jellegűnek tekintendő, a BGB. 839. §-a alkalmazásának magában véve semmi sem szolgál akadályul. A Weimari Alkotmány (WA.) 131. §-a szerint az állam is felelős lenne a postahivataloknak bármilyen hibájáért, melyet levélszállító nyilvánjogi tevékenységének gyakorlásában e hivatalok elkövettek. Az államnak e felelőssége korlátozást nyer a Postordnung 6. §. 5. bekezdésnek a WA. 131. §-a által érvényben tartott s hatályon kívül nem helyezett rendelkezése által. E rendelkezés szerint a késedelmes levélszállítás esetében kártérítési kötelezettség nem áll fenn. Amennyiben tehát a felperesnek a késedelmes szállítás következtében kára állott is elő, kártérítést a BGB. 839. §-ára való hivatkozással sem igényelhet.

A felperes felhozta még, hogy nem köztölték vele, hogy e küldemények továbbításában ilyen jelentékeny mértékű késedelem fog előállni; emiatt nem élt azzal a lehetőséggel, hogy feladási szándékától elálljon. Helyes az az állítás, hogy a posta abban az esetben, ha jelentékeny továbbítási késedelem várható, a feladónak ezt kellő időben köteles tudomására hozni, hogy a feladó a tervezett feladástól visszaléphet. Magának a felperesnek állításából is kitűnik, hogy a posta e közlési kötelezettségét kifogástalanul teljesítette. Mindenki tudja, hogy a posta újévkor erősen túl van terhelve. A felperes kevéssel az újév előtti napokban adta fel a szokotla-

nul nagytömegű nyomtatványt. Magától is tudhatta volna a felperes, hogy ilyen nagytömegű nyomtatvány késői feladása esetén tekintélyes késedelemmel kell számolnia. De, a felperes saját előadása szerint is, még egy postatisztviselő is felhívta őt újév előtt, s távbeszélőn figyelmeztette arra, lehetséges, hogy a nyomtatványok egy része nem érkezik meg kellő időben a címzettéhez. Ha továbbá a hivatalnok arra mutatott rá, hogy sokkal jobb lett volna, ha a feladó küldeményeinek feladását előzőleg bejelentette volna abból a célból, hogy a posta arra berendezkedhessék: a figyelmeztetésben rejlő szemrehányás teljesen jogos volt. A posta a népközösség érdekeit szolgáló feladatot teljesít. Ebből a tényből adódik a postaintézmény igénybevevői számára az a kötelezettség, hogy a közönségre tekintettel legyenek. E szempontot a felperesnek — aki az újév előtti utolsó napokban bejelentés nélkül, üzleti célból 183.500 darab nyomtatványt adott fel, — magatartása nélkülözötte.

Ilyen körülmények között a fellebbezést el kellett utasítani."

Az Oberlandesgericht fenti ítéletéhez dr. Schuster, német miniszteri tanácsos, aki az ítéletet az „Archiv für Post und Telegraphie” című szaklapban közölte, a következő megjegyzést fűzi:

„Az indokolás, amely minden, a tényállás megítélésénél jelentékeny, szóba-jöhető szempontra kiterjed, nagymértékben figyelemreméltó; különösen azért, mert a postaszolgáltatnak az újévi forgalomban való alakulását is kellően méltányolja.

A díjvisszatérítési igény érvényesítése számára a rendes polgári peres út nyitva áll; a meghozandó Használati Törvényben is ez lesz a helyzet.

Joggal mondta ki az Oberlandesgericht, hogy a díjvisszatérítési igény nem azonos a kártérítési igénnyel. A Postordnung világosan meghatározza az egyetlen esetet, amikor a díjvisszatérítés kérdése szóba kerülhet. Ez az eset: alapjában véve csak a postaküldemények elveszése. (51. §. 4. bek.) A német posta Általános Szolgálati Utasításának (Allgemeine

Dienstanweisung) kártérítési eljárási szabályai kimondják: a feladó által lerótt díjak — kivéve az érték- és kezelési díjakat — „a kimutathatóan elveszett” küldeményekért téríttetnek vissza; sérült küldeményekért csak akkor, ha a címzett az egész tartalom átvételét megtagadja, s a német postának kell a kárt pótolnia. Ezek szerint a közönséges levélpostaküldeményekért lerótt díjak visszatérítése nem jöhet tekintetbe, mert ezeknek a szállítás alatt történt elveszése kétség nélkül nem bizonyítható be.

Az ítélet fejtegetéséből azt lehetne következtetni, hogy a díjvisszatérítés kérdése egészen alálánosságban függővé tehető a teljesítés vagy nemteljesítés kérdésétől. Nem így áll a helyzet: díjvisszatérítés csak azokban az esetekben lehetséges, amelyekben kifejezetten meg van határozva.

A késedelmes szállítás esetében való díjvisszatérítésre egyetlen kivétel van a légipostai küldeményeknél; de itt csak a légipótdíjak téríttetnek vissza, a többi szállítási díjak nem. A Postordnung 53. §. 2. bek. meghatározza, hogy légipostai küldeményeknek, melyek hiba vagy forgalmi zavar miatt nem nyertek légipostával továbbítást, vagy később érkeztek meg a címzetthez, mint közönséges úton megérkeztek volna, légipostai pótdíjai visszatérítendők.

De joggal utasította el az Oberlandesgericht a díjvisszatérítési igénynek a hivatalnok szolgálati kötelessége megsértéséből a WA. 131. §. alapján a BGB. 839. §-sal kapcsolatos megalapozását. Helyesen emelte ki az Oberlandesgericht, hogy a postajog különállása (Postordnung 6. §. 5. bek.) érintetlenül marad még akkor is, ha a postaszolgálat gyakorlását a Birodalmi Felelősségi Törvény 6. §-ának megfelelő nyilvánjogi tevékenységnek tekintjük; vagyis, hogy kerülő úton a WA. 131. §-a alapján sem lehet megkonstruálni a birodalom tágabbkörű felelősségét, mint az a posta különleges jogában meg van állapítva. *Holló.*

TÁVKÖZLÉS.

Svájc

A távközlési szolgálat fejlődése.

Érdekes képet nyújt Svájcnak, ennek a kis közép-európai államnak a távközlési szolgálatban elért fejlettsége az összehasonlító statisztikai adatok tükrében. Azt tapasztaljuk ezeknek az adatoknak a vizsgálatánál, hogy Svájc mind a forgalom, mind pedig az ennek lebonyolításához használt technikai berendezések tekintetében előkelő helyet foglal el az európai államok rangsorában és nem egy területen a nagy nyugati államokat is túlszárnyalja.

I.

Az „American Telephone and Telegraph Company” 1937. évi statisztikai adatai szerint a világ távbeszélő állomásainak közel 50%-a (49.57) az Amerikai Egyesült Államokban van. Az összes állomások számából Európára 36.36% jut, Svájcra pedig 1.10%, 430.877 távbeszélő állomással. Ezzel az aránnyal nagy százelekszámossal Svájc az európai államok rangsorában a 7. helyet foglalja el Németország, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország, Oroszország és Svédország után, megelőzve Németalföldet, Dániát, Belgiumot, a volt Lengyelországot stb.

A távbeszélő állomások sűrűsége tekintetében, amíg az összes európai és európai kívüli országok állomásainak számából a 100 lakosra eső arányszám az 1937. év folyamán 1.71-ről csak 1.79-re emelkedett, Svájcban ugyanekkor 9.86-ról 10.26-ra. Ebben a tekintetben Svájc a 6. rangsorhelyet foglalja el a világ összes országai között.

Érdekes képet nyújt az egyes nagy városokban felszerelt távbeszélő állomások 100 lakosra eső arányszámának vizsgálata. Washington 1100 lakosára pl. 38.82 távbeszélő állomás esik. Ezután következik San Francisco 38.17, Stockholm 36.08, Denver 31.95, Los Angeles 30.49, Minneapolis 27.41, Chicago 26.86, Vancouver 26.37, Toronto 26.27, Oslo 24.13, Zürich 23.53, København 23.14, New-York 22.28 távbeszélő állomással. Zürich tehát itt megelőzi New-Yorkot az amerikai városok közül, az európai országok városai közül Basellel és Genffel együtt Berlint és Páriszt.

A távbeszélő forgalom tekintetében

Svájc a többi államokhoz viszonyítva szintén figyelemreméltó eredményt tud felmutatni, mert amíg Európában 100 lakosra eső 236.0 távbeszélő állomáson 220.2 beszélgetést bonyolítottak le 1 év alatt, ugyanakkor Svájcban, az Amerikai Egyesült Államok, Dánia, Svédország, Norvégia, Ausztrália, Finnország és Japán után a 100 lakosra eső 10.26 távbeszélő állomáson 70.2 beszélgetést. A helyi, illetőleg helyközi beszélgetések tekintetében Svájc az európai országok között a 8., ill. 2. helyet foglalja el, maga mögött hagyva az első esetben többek között Nagy-Britanniát, Németországot, Belgiumot, Magyarországot, Jugoszláviát és Franciaországot, a második esetben Dánia kivételével az összes többi európai államot. A nemzetközi beszélgetések forgalmában pedig Svájc vezet az összes európai államok között. Annak ellenére, hogy a helyi beszélgetések száma az előbbi adatok szerint kevésnek tűnik fel, az utóbbi 10 év alatt ebben a tekintetben is észrevehető emelkedés tapasztalható. 1927-ben 1 lakosra 44.3 beszélgetés esett, 1937-ben már 70.2, azaz 25.9 egységgel (65%-kal) több. Ez megfelel egyébként az előfizetők számában mutatkozó emelkedésnek is. Az előfizetők számának és az általuk lebonyolított beszélgetések számának aránya a következő:

1919-ben 100.000 előfizető 100 millió beszélgetést folytatott.

1929-ben 200.000 előfizető 200 millió beszélgetést folytatott.

1939-ben 300.000 előfizető 300 millió beszélgetést folytatott.

Ezekből az adatokból az tűnik ki, hogy az előfizetők száma és a lebonyolított beszélgetések között szoros összefüggés van. Ebből viszont azt a következtetést lehet levonni, hogy a forgalom növelésének elérése végett, növelni kell egyben a beszélgetési lehetőséget is, azaz az állomások számát. Ennek végrehajtása azonban csak oly mértékben történhetik, hogy az a szolgálat lebonyolításának zavartalanságát ne érintse. A távbeszélő hálózat egyébként olyan, hogy a jövőtől való félelem nélkül lehet munkálkodni a forgalom fejlesztésén. E területen kell módot keresni a jövedelem emelésére és az előfizetési díjak leszállítása következtében előállott pénzügyi nehézségek le-

küzdésére, mert ez utóbbiak kétségtelenül nagy terhet jelentenek az igazgatás számára.

A táviróforgalomról felvett statisztikai adatok azt mutatják, hogy azoknak az államoknak, amelyek a távbeszélő terén jelentős forgalmat bonyolítanak le, táviró forgalma elenyészően kicsi. Így pl. 100 távközlésre

	távbeszélgetés távirat	
Dániában	99.8	0.2
Svédországban	99.6	0.4
Svájcban	99.4	0.6
Amerikai Egy. Á.-ban	99.3	0.7
Németalföldön	99.2	0.8
Nagybritanniában	97.4	2.6
Franciaországban	97.2	2.8

esik.

A svájci belföldi táviróforgalom visszaesése, ami a távbeszélővel szemben évenként 0.1—0.2 egységet tett ki, 1937. évben megállt. A táviróforgalom, amely 1919-ben 3.3 millió táviratszámot ért el, 1937-ben 0.525 millióra, tehát 19 év alatt 2.77 millióval csökkent. Ez azonban nem tényleges kiesés, hanem inkább a forgalom eltolódása a távbeszélő javára. Az említett idő alatt ugyanis a belföldi távbeszélgetések száma 118 millióról 284 millióra emelkedett, ami 140%-os emelkedésnek felel meg.

A táviró évenkénti csökkenése az említett adatok szerint évenként 4.7%, a távbeszélőforgalom emelkedése pedig 7.4%.

A nemzetközi távbeszélőforgalomban ez a csökkenő irányzat — ha kisebb mértékben is — de érezhető. 1919-ben a nemzetközi táviratok száma 4.41 millió, 1937-ben pedig 2.57 millió drb volt, ami 42%-os visszaesésnek felel meg. A távbeszélgetések száma ezzel szemben ugyanezen idő alatt 259.400-ról 5.155.000-re emelkedett, ami 4.41 millió drb emelkedést jelent.

Ha az előfizetők számának alakulását vizsgáljuk, azt találjuk, hogy 1919-ben 107.000, 1937-ben pedig 285.647 távbeszélő előfizetője volt Svájcnak. Az emelkedés 178.647 drb, azaz 158%, ami 9%-os évi emelkedésnek felel meg. A táviróforgalomban tapasztalható visszaesést tehát a távbeszélő forgalom emelkedése bőven kiegyenlíti.

A táviró forgalmának csökkenéséből azonban nem szabad azt a következtetést levonni, hogy a távközlésnek ez a módja a távbeszélő nagy előretörése következtében el fog tűnni a közhasználatból. A táviróbe-

rendezéseket ugyanis az utóbbi évek folyamán korszerűbbé tették, kezelésüket egyszerűsítették. A Baudot, Hughes, Siemens-készülékeket úgyszólván teljesen kivonták a forgalomból s helyettük egy kisterjedelmű, könnyen kezelhető készüléket állítottak újembe, a távgépírot. Ez a készülék a magánéletben is alkalmazásra talált, a távirószolgálat pedig e készülék révén új jelentőséget kapott. A táviró már nemcsak oly berendezést jelent, amelynek segítségével a táviratokat hivataltól hivatalhoz továbbítják, hogy azután azt a címzettnek különccel kézbesítsék, hanem lehetővé teszi ez az új berendezés az előfizetők egymás közötti közvetlen távirati összeköttetését.

A svájci táviró és távbeszélő vonalak hossza 1937 év végén 2.461.770 km volt, ami a világ hálózatának 0.91%-át teszi ki. A helyi áramkörök 92.4%-a, a helyközi áramkörök 96.1%-a kábel. A légvezetékek értéke 59.4 millió, a kábelké pedig 309 millió frank.

II.

Míg az előzőkben ismertetett adatok Svájc távközlési szolgálatának multjára vonatkoznak, összehasonlítva azokat egyes európai és európa kívüli országok távközlési szolgálatára vonatkozó adataival, a következők Svájc jelenlegi táviró és távbeszélő szolgálatáról nyújtanak képet.

Az 1936. év folyamán a nemzetközi táviróforgalomban tapasztalt javulás 1938-ban nem folytatódott. Az 1937. évi táviratok darabszáma 2.289.133, az 1938. év folyamán 89.684 drb-bal (3.9%), 2.200.649-re csökkent. A belföldi forgalomban a táviratok darabszáma az 1937. évi 525.428-al szemben 1938-ban csak 518.652 volt. Ez 1.3%-os csökkenésnek felel meg. Számottevő csökkenés jelentkezett az átmenő táviratok forgalmában is, amennyiben az 1937. évben közvetített 281.555 távirattal szemben az 1938. évi átmenő forgalom 225.505 drb volt, ami 20%-os csökkenést jelent.

A küldőnc útján kézbesített táviratok darabszáma 1938-ban 885.378 drb volt, 1.624.094 drb-ot pedig postán juttattak el rendeltetési helyére.

A táviróvonalakba befektetett tőke összege 1.731.314 frank, mely összegből 1.655.184 frank amortizálódott. A fennmaradt tartozás 76.130 frank, a tőke 4.4%-a. A táviróberendezések tekintetében kissé kedvezőtlenebb a helyzet, amely-

nyiben a felszerelésükbe fektetett 3,210.156 frankból csak 2,882.828 frank amortizálódott. A fennmaradó tartozás 493.486 frank, a befektetett tőke 15%-a.

A távbeszélőnél a helyzet sokkal kedvezőbb.

Az üzemi bevételek összege 101.0 millió Fr.
Az üzemi kiadások összege 39.6 millió Fr.

Nyereség: 61.4 millió Fr.

Az üzemi koeficiens tehát 32.2%, azaz 100 frank bevételre 39.2 frank költség esik.

A távbeszélőforgalom is örvendetes fejlődést mutat.

A helyi beszélgetések száma 195.952.000 (187.526.000 1937-ben), a helyközi beszélgetések száma 101,305.000 (96,397.000 1937-ben), a nemzetközi beszélgetések száma 5,418.000 (5,155.000 1937-ben), összesen 302,675.000 (289,078.000 1937-ben).

Svájc távbeszélő hálózatában a helyi áramkörök hossza az 1938. év folyamán 849.008 km-rel nőtt az 1937. évi 818.821 km-rel szemben. a helyközi áramkörök hossza pedig 533.549 km-rel az 1937. évi 522.994 km-rel szemben.

A légvezetékek hossza 158.383 km-ről 153.626 km-re csökkent, ezzel szemben a földalatti kábelhálózat hossza 2,361.093-ról 2,454.406 km-re emelkedett. A helyközi hálózatok száma 11.484, az 1937. évi 11.041-gyel szemben. Svájcnak 363 nemzetközi áramköre van. Az előfizetői áramkörök 39.4%-a teljes egészében földalatti kábelben fut.

A hálózat automatizálása 1938. évben folytatódott. Két új automata (egy 8.000 és egy 3.000 előfizetőt befogadó) központot kapcsoltak a forgalomba, 50 rurálközpontban a berendezések tökéletesítését célzó munkákat hajtottak végre, 31 kisforgalmú központot pedig szomszédos automataközpontokba kapcsoltak be.

Ezidőszent az előfizetők 82.5%-a automata központhoz csatlakozik. Svájc 982

távbeszélő központja közül 766 automata és 216 kézikapcsolású.

Az automata központokba befektetett összeg 99.765.966 frank, a kézi kapcsolású központokba befektetett összeg 18.762.865 frank, összesen 118.528.831 frank. Ebből az összegből 60,608.831 frank, azaz 51% amortizálódott.

Ezeknek az automata központoknak fenntartása előfizetőként 6.26 frank, a kézikapcsolásúaké pedig előfizetőként 5.68 frank költséget jelent.

Míg az előadottak Svájc távközlési szolgálatának fejlődésébe engednek bepillantást s számszerű adatok alapján képet adnak e szolgálat jelenlegi állapotáról, kérdés, hogyan volna biztosítható a távközlési szolgálat további fejlődése a jövőben úgy, hogy az előfizetőknek nyújtott kifogástalan szolgálat megfelelő pénzügyi eredményben realizálódjék?

Egyes lehetőségek erre már adva vannak; ezek részben az adminisztrációval összefüggő kérdések, azután a megfelelő propaganda, az egyes szolgálatok és az általuk nyújtott kedvezmények népszerűsítése, új előfizetők szerzése stb. Ez azonban még nem elég. A gyors és pontos kiszolgálást a technikai berendezések tökéletessége biztosítja! Az eddig bevezetett újítások (mint pl. a távírószolgálatban a táv gépiró) s az ezután következők csak akkor számíthatnak kiterjedt érdeklődésre, ha a berendezés a könnyű kezelhetőség mellett technikailag is kifogástalan és beszerzése sem költséges. A tudomány új vívmányainak a távíró és távbeszélő berendezések tökéletesítésénél való felhasználása követelmény, amely elől a mai élet gyors rohanása mellett kitérni nem lehet.

Ezen a területen a munka a feltalálókra vár.

(Journal des Télécommunications No. 10.)
Dr. Massányi.

KÖNYVSZEMLE.

Bibliographie.

A Postás Szaknaptár 1940. évi kiadása dr. Kovács József m. kir. posta-főigazgató szerkesztésében január hó első napjaiban hagyja el a sajtót.

Ez a kiválóan szerkesztett tájékoztató évről-évre bővülő tartalmával ma már nélkülözhetetlen segédkönyve a postai szervezetnek és a postaszemélyzetnek egyaránt. Az évről-évre újonnan feldolgozott tárgymutató, az időszaki beadványok részletes jegyzéke, a postaszemélyzet szolgálati szabályainak (kötelességeinek, jogainak, kedvezményeinek) gyűjteménye, a nyugdíjszabályzat, a szaktanfolyamok és az egyenruhaszabályzat ismertetése, a betegségi biztosító intézetre, a jóléti alapítványra és a postás nyugdíjjárulékalapra vonatkozó fontosabb tudnivalók, a postáségyesületek részletes felsorolása és céljainak ismertetése, a posta szervezetének és az egyes postai szervek személyzetének névszerinti felsorolása, az állami és a postamesteri személyzet névjegyzéke mind-mind olyan része a Szaknaptárnak, amely a legmeszebbmenő érdeklődéseket is kielégíti.

Mindezekon felül a Postás Szaknaptár 1940. évi kiadása igen értékes rovatokkal bővül.

A m. kir. posta új vezetőisztviselői cím alatt beszámol az elmúlt év folyamán bekövetkezett nyugdíjazások és a posta szervezetében történt módosítások következtében előállott nagyobb mérvű változásokról. Ezzel kapcsolatban ismerteti a m. kir. posta új vezetőisztviselőinek életrajzát. Majd részletesen ismerteti a honvédelemről szóló 1939. évi II. tc.-et és a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939. évi IV. tc.-et. A visszacsatolt Felvidék és Kárpátalja hivatalait már az anyaország hivatalai között sorolja fel és közli a november hó 1-vel, illetőleg december hó 1-vel kinevezett felvidéki kartársaink névsorát is új hivatali címük szerint csoportosítva.

A Postás Szaknaptár 1940. évi kiadása 44. évfolyamként méltóan sorakozhatik elődjei mögé, mert nemcsak magas színvonalát tartotta meg, hanem bővült tartalmával annak gyakorlati értékét még növeli is.

Szerkesztői üzenetek

R. J. Nagysurány. Levélben válaszoltunk K. J. Berettyóújfalu. Arra a kérdésére, hogy az A. 1. Szab. 40. §. 8. pontjában felsorolt hatóságok, hivatalok, szervek és hivatalos közegek magánfelek érdekében feladott levélpostai küldeményeket „Hivatalból portóköteles” záradékkal ellátva a felsorolt hatóságok stb. címére is feladhat-

ják-e, a Magyar Posta 1935. évi 8. számának Elmélet-Gyakorlat rovatán már kifejtettük véleményünket. Arra a kérdésre vonatkozólag, hogy milyen eljárást kell követni, ha az ilyen küldemény címzettje annak átvételét megtagadja, utalunk az A. 3. Szab. 136. §. 3. pontjának rendelkezésére.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

I., KRISZTINA-KÖRÚT 12. SZ. 204. SZOBA.

TELEFONSZÁM: 150—597. — MŰSZAKI ÜGYEKBE: 146—500.

ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ, MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ.

MEGJELENIK HAVONKÉNT.

A kiadásért felel: Dr. LŐRINCZY GÁBOR, m. kir. postahiv. igazgató.

URBÁNYI ISTVÁN KÖNYVNYOMDA BUDAPEST. VI., GRÓF ZICHY JENŐ-UTCA 36.
Telefon: 118—461.